

K.K.T.C.
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMA ANABİLİM DALI

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKUL BAŞARILARINI
ETKİLEYEN FAKTÖRLER
(LEFKOŞA ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İBRAHİM YAĞAN

LEFKOŞA - 2005

K.K.T.C.
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMA ANABİLİM DALI

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKUL BAŞARILARINI
ETKİLEYEN FAKTÖRLER
(LEFKOŞA ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
İBRAHİM YAĞAN

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Aydın ANKAY

LEFKOŞA - 2005

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne;

İbrahim YAĞAN' a ait; "Ortaokul Öğrencilerinin Okul başarılarını Etkileyen Faktörler " adlı çalışma jürimiz tarafından Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan:

Doç. Dr. Mehmet ÇAĞLAR

Üye:

Doç. Dr. Aydın ANKAY

Üye:

Doç. Dr. Halil AYTEKİN

ONAY

Türkiye' deki Yüksek Lisans Yönetmeliğine uygun olarak düzenlenmiş olduğunu onaylarım.

10.10.2015

Enstitü Müdürü

Doç. Dr. Mehmet ÇAĞLAR

ÖNSÖZ

Eğitim öğretim etkinlikleri bireyin gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır. Bilimsel gelişmeler, toplumsal değişme, yaşamın karmaşıklaşması, eğitim sürecinde öğrencilerin çeşitli sorunları bir arada yaşamalarına yol açmaktadır.

Ortaokul dönemindeki çocuklar gelişimlerini özellikle kişiliklerini tam manasıyla tamamlamamışlardır. Dolayısıyla bu dönemi yaşayan çocukların okul başarılarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi onların kişilik gelişimleri açısından çok önemli olacaktır. Mevcut ve olması muhtemel problemlerin henüz başlamadan ortadan kaldırılması için bu çalışma büyük ölçüde yardımcı olacaktır. Ortaokul öğrencilerinin okul başarılarını etkileyen faktörleri Lefkoşa Merkezindeki Ortaokullarda araştırmaya çalıştık. Araştırma sonucunun herkese faydalı olmasını ümit ediyorum.

Bu araştırmada emeği geçen değerli hocam ve danışmanım Sayın Doç. Dr. Aydın ANKAY' a teşekkür ederim. Değerli hocam Sayın Doç. Dr. Halil AYTEKİN'e Tez çalışmalarım esnasında kaynak ve teknolojik olanakların kullanımında yardımlarını esirgemeyen öğretmen arkadaşım Sayın Mehmet ASA' ya, bilgi ve fikirleriyle çalışmama daima destek olan mesai arkadaşlarım Sibel TÜRKOĞLU ve Mehmet Ali BULUT' a teşekkür ediyorum.

Hayatımın her aşamasında başarılarımla benimle birlikte sevinen, başarısızlığımda üzülen, ama hep yanımda olan Anneme , Babama ve Aileme teşekkür etmeyi bir borç biliyorum. Çalışmam boyunca her zaman cesaretiyle bana destek olan, ilgisi ve sevgisi ile başarılarımın arkasında yer alan sevgili eşim Hamide YAĞAN' a, doğumundan itibaren sevincimiz, umudumuz olan çocuklarımız Ziya ve Emirhan'a , göstermiş oldukları sabır ve fedakarlık için sonsuz şükranlarımı sunar teşekkür ederim.

Bu araştırmada, uygulamaların yapıldığı okulların öğrencileri ile öğretmen ve idarecilerine, , tezin hazırlanmasında ve adlarını burada anmadığım değerli dostlarıma en içten teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ONAY.....	i
ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLolar LİSTESİ	vi
ÖZET... ..	viii
SUMMARY.....	ix
 BÖLÜM I	
GİRİŞ.....	1
Problem.....	4
Alt problemler.....	4
Amaç.....	5
Sayıtlılar.....	6
Sınırlılıklar.....	6
Tanımlar.....	6
Önem	8
 BÖLÜM II	
İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR.....	9
Başarı ve başarıyı etkileyen Faktörler.....	9
Okullarda Öğrenciden Beklenen Başarı Nedir.....	10
Okul Başarısızlığının Sebepleri.....	11
1. Öğretmen ve Öğrenci faktörü.....	13
2. Aile Ortamı.....	21
3. Öğrenme Ortamı.....	24
4. Öğrenme Olanakları.....	27
5. Dışsal Olanaklar	27
İlgili Araştırmalar ve Yayınlar.....	29

BÖLÜM III

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	40
Araştırma Modeli.....	40
Evren ve Örneklem.....	40
Öğrencilerin Okul başarılarını Etkileyen Faktörler ve Alfa Güvenirlik Katsayıları (Veri Toplama Aracı).....	48
Veriler ve Toplanması.....	52
Veri Çözümleme Teknikleri.....	53

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM	54
Benlik Saygısı Değişkenine İlişkin Bulgular	54
Cinsiyet ve Öğrenci Başarıları.....	57
Annenin Öğrenim Durumu ve Öğrenci Başarıları.....	58
Babanın Öğrenim Durumu ve Öğrenci Başarıları.....	60
Anne Mesleği ve Öğrenci Başarıları.....	62
Babaların Mesleği ve Öğrenci Başarıları.....	65
Gelir Düzeyi ve Öğrenci Başarıları.....	67
Türkçe Dersi ve Öğrenci Başarıları.....	69
Matematik Dersi ve Öğrenci Başarıları.....	72
Tarih Dersi ve Öğrenci Başarıları.....	75
Fen Bilgisi Dersi ve Öğrenci Başarıları.....	76
Yabancı Dil Dersi ve Öğrenci Başarıları.....	80

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER	83
Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular.....	84
Ortaokul Öğrencilerinin Faktör Yanıtların Alt Problemlere Göre Sonuçları.....	85
Öneriler.....	89

KAYNAKÇA.....	91
EKLER.....	97
Ek-1. KKTC Milli Eğitim ve Kültür bakanlığı İlköğretim Dairesi Müdürlüğünün Araştırmanın Yapılmasına İlişkin İzin	98
Ek-2. Bilgi Formu	99
Ek-3. Başarı Değerlendirme Anketi.....	100

TABLOLAR

TABLOLAR

1. Öğrencilerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı.....	42
2. Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim durumlarına Göre Dağılımı.....	42
3. Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumlarına göre Dağılımı.....	43
4. Öğrencilerin Annelerinin Mesleklerine Göre Dağılımı.....	43
5. Öğrencilerin Babalarının Mesleklerine Göre Dağılımı.....	44
6. Öğrencilerin ailelerinin Gelir Durumuna Göre Dağılımı.....	45
7. Öğrencilerin Türkçe Dersi Başarı Durumlarına Göre Dağılımı.....	45
8. Öğrencilerin Matematik Dersi Başarı Durumlarına Göre Dağılımı.....	46
9. Öğrencilerin Tarih Dersi Başarı durumlarına Göre Dağılımı.....	46
10. Öğrencilerin Fen Bilgisi Dersi Başarı Durumlarına Göre Dağılımı.....	47
11. Öğrencilerin Yabancı Dil Dersi Başarı Durumlarına Göre Dağılımı.....	47
12. Öğrenci Başarılarını Etkileyen Faktörler ve Alpha Güvenirlilik Katsayıları.....	49
13. Gruplarındaki Maddelerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	55
14. Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörler ile Cinsiyet arasındaki İlişki.....	57
15. Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre Ortaokul öğrencilerinin Başarı durumları.....	59
16. Annelerin Öğrenim Durumlarına Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin varyans Analizi Sonuçları.....	60
17. Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Ortaokul öğrencilerinin Başarı durumları.....	61
18. Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin varyans Analizi Sonuçları.....	62
19. Annelerinin Mesleklerine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Durumları.....	63
20. Annelerinin Mesleklerine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin varyans Analizi Sonuçları.....	64

21. Babalarının Mesleklerine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarıları.....	65
22. Babalarının Mesleklerine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin Varyans Analizi Sonuçları.....	66
23. Gelir Düzeylerine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Durumları.....	67
24. Gelir Düzeylerine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin Varyans Analizi Sonuçları.....	68
25. Gelir Düzeylerine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin Scheffe Testi Sonuçları.....	69
26. Türkçe Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Durumları.....	70
27. Türkçe Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin Varyans Analizi Sonuçları.....	71
28. Türkçe Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin Şeffe Testi Sonuçları.....	72
29. Matematik Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Durumları.....	73
30. Matematik Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin Varyans Analizi Sonuçları.....	74
31. Tarih Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Durumları.....	75
32. Tarih Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin Varyans Analizi Sonuçları.....	76
33. Fen Bilgisi Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Durumları.....	77
34. Fen Bilgisi Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin Varyans Analizi Sonuçları.....	78
35. Fen Bilgisi Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin Scheffe Testi Sonuçları.....	79
36. Yabancı Dil Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Durumları.....	80
37. Yabancı Dil Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin Varyans Analizi Sonuçları.....	81
38. Yabancı Dil Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin Scheffe Testi Sonuçları.....	81

ÖZET

Bu araştırma Lefkoşa Merkezindeki Ortaokul Öğrencilerinin Okul başarılarını Etkileyen Faktörleri tespit etmeyi amaçlamıştır.

Araştırma için hazırlanan 46 maddelik anket, 2004-2005 eğitim-öğretim yılında Lefkoşa merkezinde bulunan 5 remi ortaokulun 3. Sınıfında okuyan 204 öğrenciye uygulanmıştır.

Anket SPSS for Windows 12 istatistik programı kullanılarak çözümlenmiştir.

Veriler aritmetik ortalama, standart sapma ve yüzde frekansı halinde tablolaştırılmıştır.

SPSS Analizi sonucunda 5 faktör ortaya çıkmıştır.

1. Öğretmen ve Öğrenci
2. Aile ortamı
3. Öğrenme ortamı
4. Öğrenme olanakları
5. Dışsal olanaklar

Verilen yanıtların ortaokul öğrencilerinin cinsiyetine, anne-babalarının öğrenim durumlarına, mesleklerine, ailelerin gelir durumlarına, Türkçe, Matematik, Tarih, Fen Bilgisi, Yabancı Dil dersleri başarı durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Araştırmamızdaki öğrenciler;

- Cinsiyetlerine göre “ Öğretmen ve Öğrenci” , “Aile ortamı”, “Öğrenme ortamı”, “Öğrenme olanakları” ,
  - Aylık gelir durumuna göre “Dışsal olanaklar”,
  - Türkçe Dersi başarı durumuna göre “ Öğretmen ve Öğrenci” , “Aile ortamı”, “Öğrenme ortamı”, “Dışsal olanaklar” ,
  - Fen Bilgisi Dersi başarı durumuna göre “Aile ortamı”,
  - Yabancı Dil Dersi başarı durumuna göre “Öğrenme ortamı”,
- Faktörlerine anlamlı derecede farklı yanıtlar vermişlerdir.

SUMMARY

It is aimed to find out the influences students' success at intermediate schools in the city centre Lefkoşa in this research.

A questionnaire which has 46 questions is prepared has been applied to 204 students who are in grade three who are from 5 state intermediate schools' in 2004-2005 Education Year.

All results are classified as arithmetical average, standart digression.

At the end of SPSS' s analysis five faktors were found out:

1. Teacher and students,
2. Family atmosphere,
3. Learning atmosphere,
4. Learning opportunities,
5. External opportunities,

In all answers, intermediate schools' students' gender , parents' edication, income, ability, and students' success in Turkishh, Maths, History, Science, foreing language have been searched whether they indicate considerably differerent or not.

Students;

According their gender; Teacher and students, Family atmosphere, Learning atmosphere, Learning opportunities,

According to monthly income; External opportunities,

According to success in Turkish lesson; Teacher and students, Family atmosphere, Learning opportunities, External opportunities,

According to success in Science lesson; Family atmosphere,

According to successin foreing lesson; Learning atmosphere,

According to successin in Maths and History lesson; no important difrences are observed between these faktors

BÖLÜM I

GİRİŞ

Yirminci yüzyılda birçok etken, eğitimi amaç ve işlev yönünden değiştirmeye zorlamıştır. Hızlı sosyo-kültürel, ekonomik ve teknolojik değişimler, bilim alanındaki yeni gelişmeler ve buluşlar özellikle demokratik düşünceler, insan haklarındaki gelişmeler eğitimden beklentilerin artmasına yol açmış ve geleneksel eğitime baskı yaparak eğitimi birey yararına değiştirmeye zorlamıştır. Geleneksel eğitimde öğrenciye bilgi yükleyerek sadece zihinsel gelişime önem veren anlayış yerini yeni bir anlayışa bırakmıştır.

Çağdaş bilimsel anlayışa göre eğitim; Bireyin bedensel, duygusal, düşünsel ve sosyal yeteneklerinin kendisi ve toplumu için en uygun şekilde gelişmesi oluşumudur. Kısaca bireyin her yönüyle bir bütün olarak kendisi ve toplumu için en uygun düzeyde geliştirme sürecidir (Yeşilyaprak, 2002:2)

Eğitim, insanın hayatını sürdürebilmesi, biyolojik ve kültürel mirasını gelecek nesillere taşıyabilmesi için ihtiyaç duyulan bir süreçtir. Bu süreç aynı zamanda insanın kendi varlığını hissettiren ihtiyaçlarını hayattan elde edebilme, bazılarını değiştirilebilme, kendisiyle birlikte yenileyebilme sürecidir.

Eğitimde, amaçlara ne ölçüde ulaşıldığını belirleme süreci olan değerlendirme ise, oldukça sık kullanılan kapsamlı bir süreçtir. Üzülerek ifade etmek gerekirse değerlendirme, birçok öğretmen, yönetici ve denetçi tarafından, yalnızca bir not verme işlemi veya kontrol olarak algılanmaktadır (Baloglu, 2001).

Eğitim, bir faaliyet olarak insanlıkla beraber başlamıştır. Her aile çocuğunu ilk biçimlendiren, ona yaşama kurallarını öğreten bir informal eğitim kurumu olarak işlevini sürdürmektedir. Nüfusun artması, yeni ihtiyaçların ortaya çıkması, toplumların yapılarında sosyal, kültürel, siyasal eğitimsel ve ekonomik yönlerden

gelişme ve değişimin olması, bilim ve teknolojinin hızlı ilerlemesi, amaçlı, planlı, programlı ve örgütlü bir eğitime gereksinim doğurmuştur.

Böylece ortaya çıkan formal eğitim, öğrenme ve öğretme konusunda uzmanlaşmış insanların yetiştirilmesini ve bunların örgün eğitim kurumları dediğimiz okullarda görev yapmalarını öngörmüştür. Böylece öğretmenlik mesleği bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır (Çelikkaya, 1997: 5).

Eğitimde amaç,değişik öğrenmelerle dizileriyle kişinin davranışının değişimini sağlamaktır. Ancak bu işlem rasgele yapılmayacaktır; davranışta kasıtlı olarak istendik değişme oluşturacaktır (Bakırcıoğlu,2000 :3).

Günümüzde hiçbir insan ya da kuruluş diğer düzenlerle karşılıklı bir ilişki içinde olmadan etkili ve verimli bir şekilde çalışmamaktadır. İlişkiler ve bağımlılıklar alışılmışın dışında faaliyetlerin önemini artırmakta ve disiplinler arası geçiş yapabilecek bireylere ihtiyaç göstermektedir (Aksu,1995).

İnsanlık tarihinde,eğitim kadar eski,ikinci bir faaliyet biçimi gösterilemez. O,insanla ilgili temel bir dokudur. Onun içerisinde tabii unsurlarla beraber zihni ürünler de yer alır (Akyüz,1991). Ertürk' e göre eğitim,"bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir"(Ertürk,1991).

Eğitim insanın çevresinde olan değişimleri karşılayabilecek nitelikte ,insana yeni davranışlar kazandırmakla yükümlüdür. Kaldı ki eğitim,insana gereksinimlerini doyurabilecek bir çevre yaratma gücünü kazandırmakla da görevlidir. İnsanı hem çevredeki değişmelere uyum sağlayacak hem de çevredeki değişimleri oluşturabilecek yeterliliğe ulaştırmak eğitimin görevi olunca eğitimin hızlı bir yenileşme içinde olması zorunlu olacaktır (Başaran,1984).

Günümüzde yetiştirilen bireylerin bilgiye ulaşma, bilgiyi düzenleme, bilgiyi değerlendirme, bilgiyi sunma ve iletişim kurma becerileri ile donanık hale getirilmesi gerekir (Akkoyunlu, 1995). Bireylerin değişimleri izleyebilmesi için bu istendik özelliklerle donanık hale gelerek çağa ayak uydurması ve değişime katkıda bulunacak bir şekilde eğitim alması gerekmektedir. Etkili bir öğretimde,

bireysel farklılıklar dikkate alınarak, öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarına göre yönlendirilmesi gerekir. Bu yönlendirme doğrultusunda, öğrenci aktif ve etkileşimli bir araştırmacı, problem çözen ve strateji geliştiren bir kişi olarak (Aşkar, 1995), hem çağa ayak uydurabilecek hem de değişimleri izleyerek değişime katkıda bulunacak bir duruma gelebilecektir.

Eğitim işinin sonunda, insanlara yem davranışlar kazandırmak amaçlanmaktadır. Davranış değiştirme işinin hangi faaliyetler yoluyla ve nasıl gerçekleştirileceği hususu bizi doğrudan doğruya öğrenme işine ve onu sağlamak için düzenlenen öğretim sürecine götürür (Fidan, 1985).

Burada öğrenme - öğretme ve öğretim tanımlarına da yer verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Erden ve Akman (1997), öğrenmeyi sağlama ve rehberlik etme etkinliği ve öğretimi de planlı ve programlı öğretme etkinlikleri olarak tanımlamışlardır.

Uygar toplum, sosyal yaşamını sürdürebilmek için çeşitli kurumlar geliştirmiştir. Eğitimin kurumsallaşması . için okullar oluşturulmuştur. Okul, bireyin yaşam boyu süren eğitiminin planlı ve programlı olarak yürütülen kısmıdır (Varış, 1978).

Bilindiği gibi eğitim sistemimizde öğrenci başarısı karne notuyla ifade edilmekte ve öğrencinin karneye yansıyan notu da başarıda belirleyici ve belki de en önemli kriter olarak kabul edilmektedir.

Bu nedenlerle eğitim sistemimizde öğrencilerin bilişsel özelliklerini geliştirmede ve ölçmede zengin bir tecrübe sahibi olmasına karşın duyuşsal ve psikomotor yanının ihmal edildiği gözlenmektedir. İlkokul düzeyinde öğrenci karnesinin bir bölümünde ders notları, diğer bölümünde davranışları ile ilgili değerlendirmeler yer alır. Çoğu kez karnede gözlediğimiz, dersleri iyi olan öğrencilerin bazı davranışlar yönünden de iyi olduğudur (Solmaz, 2002).

Yapılan araştırmalar duyuşsal özelliklerle başarı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu ortaya koymaktadır. Genel olarak duyuşsal özelliklerin ilgili alandaki bilişsel

başarı değişkenliğinin dörtte biri kadarını açıklayabilme gücünde olduğu tahmin edilmektedir.

Araştırmamızda ortaokul öğrencilerinin okul başarılarını etkileyen faktörler ele alınmıştır. Ortaokul öğrencilerinin cinsiyeti, ailelerin sosyo ekonomik ve kültürel durumu meslekleri, öğrenim durumları gibi bazı faktörlerin tutumlarını etkileyip etkilemediği incelenmiştir.

PROBLEM

Bu araştırmanın problemi, ortaokul öğrencilerinin okul başarılarını etkileyen faktörleri tespit etmektir.

ALT PROBLEMLER

1. Ortaokul öğrencilerinin; cinsiyetlerine göre okul başarılarını etkileyen faktör gruplarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
2. Ortaokul öğrencilerinin; annelerinin öğrenim durumlarına göre okul başarılarını etkileyen faktör gruplarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
3. Öğrencilerinin; babalarının öğrenim durumlarına göre okul başarılarını etkileyen faktör gruplarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar var mıdır ?
4. Ortaokul öğrencilerinin; annelerinin mesleklerine göre okul başarılarını etkileyen faktör gruplarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
5. Ortaokul öğrencilerinin; babalarının mesleklerine göre okul başarılarını etkileyen faktör gruplarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar var mıdır ?

6. Ortaokul öğrencilerinin; ailelerinin gelir durumuna göre okul başarılarını etkileyen faktör gruplarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
7. Ortaokul öğrencilerinin; Türkçe dersinde okul başarılarını etkileyen faktör gruplarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
8. Ortaokul öğrencilerinin; Matematik dersinde okul başarılarını etkileyen faktör gruplarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
9. Ortaokul öğrencilerinin; Sosyal Bilgisi dersinde okul başarılarını etkileyen faktör gruplarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
10. Ortaokul öğrencilerinin; Fen Bilgisi dersinde okul başarılarını etkileyen faktör gruplarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
11. Ortaokul öğrencilerinin; Yabancı Dil dersinde okul başarılarını etkileyen faktör gruplarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırma;

1. Ortaokul öğrencilerinin okul başarılarını etkileyen faktörleri bulmayı amaçlamaktadır.
2. Araştırmada başarı faktörleri olarak beş boyut üzerinde durulmuş ve ölçü olarak kullanılmıştır. Bu faktörlerden yola çıkarak başarıyı en çok hangi faktörlerin etkilediği bulunmaya çalışılmıştır.
3. Araştırmada, cinsiyet süreksiz değişken, anne-baba öğrenim, anne-baba meslek, aylık gelir, ve ders başarıları ise sürekli değişkenlerdir.

SAYILTILAR

1. Öğrenci görüşlerinden sağlanan bilgiler gerçeği yansıtmaktadır.
2. Örnekleme giren 204 öğrenci görüşünün KKTC Lefkoşa İlçesi' ne genellenebileceği varsayılmıştır.
3. Araştırmada yararlanılan kaynaklar gerçeği yansıtmaktadır.

SINIRLILIKLAR

1. Bu araştırma KKTC Lefkoşa Merkezde bulunan 2004-2005 öğretim yılında öğretim yapan 5 resmi ortaokulunun 3. Sınıflarında okumakta olan 204 öğrencinin görüşleri ile sınırlıdır.

2. Araştırma bulguları, araştırmada kullanılan yöntemle ve bu araştırma için düzenlenen anket sorularına verilen cevaplarla sınırlıdır.

TANIMLAR

Başarı : Genel olarak birey için anlamlı olan amaçların, yapılmış günlük programlarla adım adım gerçekleşmesidir. (1997) Bizim araştırmamızda başarı, "öğrencinin girdiği derslerden geçer not alması" olarak tanımlanabilir.

Ortaokul: KKTC 25 Kasım 1996 tarih ve 108'nolu resmi gazetede yer alan tanıma göre Ortaöğretim, ilköğretime dayalı en az altı yıl süreli eğitimin tümünü kapsar. İlköğretime tamamlayan her öğrenci, ortaöğretime devam etme ve ortaöğretim olanaklarından ilgi ve yetenekleri ölçüsünde yararlanma hakkına sahiptir.

Ortaöğretimin amaç ve görevleri, Kıbrıs Türk milli eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak şunlardır:

Atatürk milliyetçiliği doğrultusunda sosyal ve kültürel bütünleşmeyi sağlamak ve korumak;

Tüm öğrencilere ortaöğretim düzeyinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle, onlara kişi ve toplum sorunlarını tanıma, bunlara çözüm yolları arama ve toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma bilincini ve gücünü kazandırmak;

Öğrencileri, toplum ekonomisinin gereklerini de gözetten çeşitli programlar çerçevesinde ilgi ve yeteneklerine göre geliştirerek yüksek öğretime veya hem mesleğe hem yüksek öğretime veya toplumsal yaşama ve iş alanlarına hazırlamak.

Öğretmen ve Öğrenci : Öğretimin iki temel unsurudur. Başarılı öğretmenin tanımı oldukça fazladır. Öğretmenin, mezun olduğu okul, mesleki kıdemi, bilişsel, duyuşsal ve devinimsel hazır oluşluk düzeyi, geliri, fiziki görünüşü gibi özellikler, öğrencinin akademik başarısı ve eğitim öğretimin niteliği üzerinde etkili olduğu belirtilmektedir (Güner,1994). Öğrenci faktöründe zekası, kişiliği, psikolojik yapısı, çevresi, ailesi, ailesinin sosyo-ekonomik durumu, gibi bir çok özellik önemlidir.

Aile Ortamı : Yapılan bir çok araştırma; çocuğun ailesini akademik başarıya çok büyük etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Anne babanın eğitim durumu, meslekleri, gelir durumları, çocuğuna karşı tutumları önem taşımaktadır.

Öğrenme Ortamı: Öğretimin yapıldığı sınıf atmosferi başarıya etkileyen bir faktördür. Çünkü, bütün öğrenme bu ortamda gerçekleşir. Tabi ki sınıfın içinde bulunduğu okulun da önemi büyüktür. Okulun fiziksel görünüşünden okul yönetimine kadar her şey öğretimi etkiler.

Öğrenme Olanakları: Çocuğun gittiği okul, öğretmen, öğretmen kullandığı etkili öğretim yöntemi ve daha bir çok şey öğrenme olanağı olarak alınabilir. Bu olanaklar öğrenci başarısını etkileyen önemli bir faktördür.

Dışsal Olanaklar : Bu faktörde daha çok özel kurslar, dershaneler üzerinde durulmuştur. Günümüzde öğrenci başarısını gittiği okul kadar gittiği dersane, alınan özel kurslar da etkilemektedir. Hatta dershaneler okulların önüne geçer duruma gelmiştir.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Ortaokul öğrencilerinin okul başarılarını etkileyen faktörleri belirlemekte, bu araştırmanın bu konuda çalışma yapan kişi, kurum ve kuruluşların araştırmalarına katkıda bulunulacağı umulmaktadır. Ayrıca öğrenme öğretim süreçlerinin düzenlenmesinde, programların yapılandırılmasında ve eğitim programlarının hazırlanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Eğitim öğretim sürecinin temel öğeleri öğrenci, program ve öğretmendir. Öğrenci ögesi, öğretmen tarafından yürütülen öğretim programının ne düzeyde gerçekleştiğinin göstergesidir. Bu nedenle ortaokul öğrencilerinin okul başarılarını etkileyen faktörleri belirlemek eğitim programları açısından önem taşımaktadır. Bu araştırma ile elde edilecek bulgular dikkate alınarak, sistem içerisindeki öğretmenin, öğretim programını gözden geçirmesine, böylelikle öğrenme ve öğretme süreçlerinin yeniden yapılanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

BAŞARI VE BAŞARIYI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Hayatı boyunca insan, yaşadığı ortama uyum sağlamalı, uyum sağlayabilmek için de bazı niteliklere sahip olmalıdır. Kişi bu süreç içinde hedeflerine ulaşması ve sağlıklı bir şekilde ilerlemesi için başarılı bir birey olması gerekmektedir. Hedeflerine ulaşanlar kendi çizgilerinde yol almakta, ulaşamayanlar ise kendilerini kısa süreli doyumlar ile avutmaktadırlar. Başarılı olabilmek için mutlaka amacın açık ve net bir tanımının yapılmış olması, kişinin buna inanması gerekir.

Başarı değişken bir kavram olduğu için genel-geçer bir tanımını yapmak mümkün değildir. Ancak başarı genel bir çerçeve içinde “uyumlu ve doyumlu” yaşamak olarak tanımlanabilir (Baltaş, 1997).

Başarı; okul ortamında belirli bir ders ya da akademik programlardan bireyin ne derece yararlandığının bir ölçüsü ya da göstergesidir. Okuldaki başarı ise bir akademik programdaki derslerden öğrencinin aldığı notların ya da puanların ortalaması olarak düşünülebilir (Özgüven, 1998).

Öğrencinin ders başarısı üzerinde etkili olan pek çok değişken bulunmaktadır. “Öğrenme değişkeni” olarak da adlandırılan bu değişkenler hemen tümüyle fizyolojik, psikolojik ve toplumsal durum ve koşullarla ilgilidirler. Öğrenme değişkenleri, öğrencinin “öğrenme durumu” nu , dolayısıyla da başarı düzeyini olumlu ya da olumsuz olarak etkilemektedirler (Ulug, 1990).

Okul başarısı “zihinsel olmayan” bir çok faktör tarafından da önemli düzeyde etkilenmektedir. Bunlar arasında, başarı güdüsü, kaygı, ailenin nitelikleri, sosyo-ekonomik özellikler, okul ve eğitim koşullarının yetersiz oluşu, genel çevre özellikleri, beslenme ve sağlık koşulları ve benzerleri yer almaktadır (Özgüven,1998).

Öğrencilerin okuldaki başarısını etkileyen değişkenleri, okul dışı ve okul içi faktörler olmak üzere iki başlık altında incelemek de mümkündür. Öğrencinin akademik potansiyelini kullanabilmesi için çalışmaya teşvik edilmesi gerekir.

Başarılı olan öğrenci, öğrenmeye ilgi duymakta, aldığı yüksek notlar, ona zevk vermektedir. Buna karşılık, akademik amaçlara yönlendirilmemiş öğrencinin, okulda kendini gerçekleştirme motivasyonu düşük olmakta ya da hiç bulunmamaktadır (Yavuzer, 1993:190-191).

Bireyin göremediği bir takım noktalarda aile müdahale etme gereği hisseder. Çocuğun en başarılı, en çalışkan öğrenci olması aile için çok şeyler ifade ederken aynı durum çocuk için geçerli olmayabilir. Öğrenciye bu noktada yapılan telkinlerin doğrudan onun ruh sağlığını etkilediğini çoğu zaman anne-baba düşünmeyebilir. Gerçek anlamda başarının kişinin kendisini sürekli değerlendirerek ve kendisini geçerek elde ettiği başarı olduğunu birey anladığında aile belki de konum itibarıyla hiç müdahale edemeyecek duruma gelmiş olacaktır (Yörükoğlu,1994).

OKULLARDA ÖĞRENCİDEN BEKLENEN BAŞARI NEDİR?

Okul başarısızlığı, çocuğun ilkokuldan üniversiteye kadar, eğitimin her devresinde karşımıza çıkmaktadır. Okul başarısızlığının çok çeşitli sebepleri bulunmaktadır. Fakat aileler bu sebepleri bilemedikleri için çocuğun başarısının kendisinden kaynaklandığını düşünmektedirler.

Okul, öğrencilerden belirli bir ilgi ve çalışma şekilleri bekler; öğrenci çalıştığının ve öğrendiğinin sonuçlarını göstermek zorundadır. Okul başarısı veya başarısız olarak okuldan atılma, öğrencinin daha sonraki hayatını tümünden etkileyecektir (Ergün, 1987:58-59).

Okul başarısızlığının sebeplerini inceleyecek olursak ;

Bireysel sebepler: Öğrencilerin doğuştan sahip oldukları kalıtsal özellikler ile bireysel birtakım özellikleri içine alır.

Aileden kaynaklanan sebepler; Ailenin eğitim durumu, yaşantısı, mesleği, sosyal statüsü gibi konuları kapsar.

Okulun niteliğinden kaynaklanan sebepler; Okulun sahip olduğu araç-gereç vb. imkanlar, öğretmenin niteliği gibi konuları kapsar

Ekonomik sebepler : Ailenin gelir durumu, sahip olduğu imkanlar gibi konuları kapsar. (Tezcan,1984:385)

Okul dışı faktörler; öğrencilerin televizyon seyretme alışkanlıkları, evdeki bilgisayar kullanımı, ailenin sosyo-ekonomik durumu, temel demografik özellikler, çocuğun içinde yer aldığı akran grubunun değer ve normları ve benzerleridir. Okul içi faktörler arasında ise eğitim programlarının niteliği, okul yöneticilerinin ve eğitim uzmanlarının yeterlilikleri, sınıf düzeyi, dersin türü ve niteliği, eğitim araçlarının niceliği-niteliği ve benzerleri yer almaktadır. Bu faktörler, başarıyı etkileyen çok sayıda değişkeni içinde barındırırlar (Burgaz, 2002).

Yaşadığımız kültür içinde insanın değerlendirilmesi başarısına göre olmaktadır. Bu kültürel baskının hissedilmesi ise ilkokul yıllarından itibaren başlamakta ve çocuklar başarılı ve başarısız olarak adlandırılmaktadır (Baran,1995).

Okul başarısı, akademik açıdan gösterilen üstünlüğe göre saptanan bir göstergedir. Okul; bilişsel gelişimin sağlandığı, bilginin kazanıldığı, akademik üstünlüğe ulaşmak için ortamın hazırlandığı bir yerdir.

Üstün olarak kabul edilen notlar okul başarısını; bu notların altında olan notlar ise okul başarısızlığını ifade eder. Öğrencilerin başarılı ve başarısız olarak nitelendirilmesinde derslerde alınan notların oranı davranışların değerlendirilmesine göre daha etkilidir. Sınıfta sürekli yaramazlık yapan fakat, notları çok iyi olan bir öğrencinin sınıfta kalması söz konusu değildir (Özbacı,1996).

Okuldaki herhangi bir öğrenme faaliyetinin amaçlandığı şekilde gerçekleştirilerek sonuçlandırılması ve dolayısıyla da öğrencilerin başarılı olması ancak etkili ve olumlu bir öğrenme ortamlarının oluşturulmasıyla sağlanabilir.

Etkili ve olumlu bir öğrenme ortamının oluşturulması bir çok öğretim unsurunun birlikte ele alınması ve düzenlenmesiyle mümkündür. Bir öğrenmenin istenilen şekilde sonuçlanması; çocuğun veya öğretmenin merkezde olmasına, çocuğun zihinsel yapısına, sınıf ortamının fiziksel durumuna, zamanın etkili kullanımına, sınıf atmosferine, öğretmen tarafından kullanılan yöntem ve tekniklere, öğrenme merkezlerinin oluşturulmasına, uygun değerlendirmeye vb. bağlıdır (Akyol, 2000).

Bireyin sadece zekası, özel yetenekleri vs. değil, her yönüyle ilgilenilmeli ve geliştirilmelidir (Davaslıgil,1996).

Eğitimde, amaçlara ne ölçüde ulaşıldığını belirleme süreci olan değerlendirme ise, oldukça sık kullanılan kapsamlı bir süreçtir. Üzülerek ifade etmek gerekirse değerlendirme, birçok öğretmen, yönetici ve denetçi tarafından, yalnızca bir not verme işlemi veya kontrol olarak algılanmaktadır(Baloglu, 2001).

Her öğretim konusu ve bununla ilgili olarak elde edilen başarı, öğrencinin ve öğretmenin öğretim amaçlarına ne dereceye kadar yaklaşabildiğini gösteren bir belirtidir (Başhan,1990).

İlk aşamada öğrenciden beklenen başarının gerçekleşmesi için, başarıyı etkileyen faktörlerin bilinmesi ve tespit edilmesi zorunludur. Bir sonraki aşamada ise başarıyı engelleyen faktörlerin ortadan kaldırılarak başarıyı artırıcı faktörlerin desteklenmesi gerekir (Snowman,1993).

Öğrenci başarısını etkileyen faktörlerin sayısı oldukça fazla ve çok genel bir konudur. Fakat bu faktörleri beş ana başlık altında ele alabiliriz.

- 1 - Öğretmen ve Öğrenci
- 2- Aile Ortamı
- 3- Öğrenme Ortamı
- 4- Öğrenme Olanakları
- 5- Dışsal Olanaklar

Öğretmen ve Öğrenci:

Eğitim kurumunun, öğretme öğrenme ilişkisinde oluşturduğu ile eğitim mesleği öğretmenliktir. Öğretmenler öğrencilerine istenilen davranışları öğretmede ve öğrenilen davranışları pekiştirmede eğitimin ilk sorumlusu olmuşlardır. (Başaran, 1994:76).

Öğretmen öğrenmeyi kılavuzlayan ve sağlayan kişidir. Öğrenme öğrencinin kendisi tarafından elde edilen bir sonuçtur ve öğrenme yaşantıları sonucunda meydana gelir. Öğretmenin görevi çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanarak öğrenme yaşantıları düzenlemek ve istedik davranışların öğrenci tarafından kazanılıp kazanılmadığı değerlendirmektir (Fidan, Erden, 1994:76).

Öğrenmenin büyük ölçüde gerçekleştiği yer okul ve öğrenci-öğretmen etkileşiminin gerçekleştiği en önemli yer olan sınıftır. Sınıf öğrenciler ve öğretmenlerin eğitsel amaçlara ulaşabilmek için, kendilerinde varolan ve çeşitli iletişim araçlarıyla sağladıkları bilgi ve yaşantıları uygun bir düzenlenişle paylaştıkları ortamdır (Başar, 1994).

Eğitimin en genel amacının “bireyi topluma yararlı hâle getirme” ilkesi olduğundan teknoloji ne kadar ilerlerse ilerlesin, bilgisayarlı eğitim, modern araç-gereç kullanımı ne kadar artarsa artsın; öğrencinin sosyalleşmesi, okulda edindiği

bilgiyi günlük hayata uyarlayabilmesi ve topluma yararlı bir birey olabilmesi için öğretmenin konumu ve yeterliği göz ardı edilemez.

Öğretmen, sınıfın nabzını elinde tutan bir doktor, yaşamın kurallarına uygun gerçekleşmesine özen gösteren bir hakem, sınıf içi uyum ve ahengi sağlayan bir orkestra şefidir (Jones and Jones,1982).

Çoğu araştırmacılar öğrenci başarısını etkileyen bir faktör olarak öğretmeni görmektedir. Eğitim ve öğretimin temeli, öğretmen-öğrenci ilişkisine dayanır. Bu ilişkiler istenen düzeyde olmadıkça, amaç, konu, çevre ve diğer öğretim öğeleri ne kadar iyi hazırlanırsa hazırlansın sağlıklı bir eğitim ve öğretim olamaz. Çocuklara değer veren öğretmen kendini onlara, sevdirecektir. İşte bu sevgi, eğitim ve öğretim ortamının ilk koşuludur (Binbaşıoğlu, 1994; 230).

Öğrenme-öğretme ortamında bir çok değişken yer almaktadır. Bu değişkenler; öğretmen, öğrenci, okul, program, eğitim ortamı, eğitim yönetimi, aile ve çevre olarak sıralanabilir. Bu değişkenlerden en önemlisi ve en kritik olanı öğretmendir. Çünkü etkili bir sınıf yönetimi için gerekli olan eğitim süreçlerinin düzenlenmesinden ve yürütülmesinden öğretmen sorumludur. Öğrenme ve öğretme ortamında başarıyı etkileyen sınıf içindeki davranışlardır, sınıfın etkili yönetimidir (Sönmez 1994:108).

Olumlu tutumları ile öğrenci başarısını arttırabilen öğretmenin, öncelikle öğrencilerinin bireysel özelliklerini bilmesi ve buna uygun sağlıklı iletişim kurabilmesi gerekir. Dersi cazip kılmak, öğrencinin ilgi ve dikkatini uyanık tutmak, ödüllendirme, ödevleri değerlendirme gibi yöntemlerle okulu sevdirmek, çocuğun psikolojisini bilmek, uygun öğretim yöntemini seçmek, çocuklara çalışma alışkanlığı kazandırmak gibi olumlu öğretmen davranışları öğrencinin akademik başarısını arttırmada önemli bir etkidir(Uluğ,1993:52).

Öğrencilerin derse katılmasını sağlamak, düşüncelerine önem vermek, derse katılımlarını değerli saymak (teşekkür etmek), bunları sınıf ortamında paylaşmak ve onlarla anlaşmaya çalışmak öğrencilerle kurulan etkileşimi olumlu yönde etkileyecektir (Çakmak, 2000: 33-34).

Eğitim ve öğretimin temeli, öğretmen-öğrenci ilişkisine dayanır. Bu ilişkiler istenen düzeyde olmadıkça, amaç, konu, çevre ve diğer öğretim öğeleri ne kadar iyi hazırlanırsa hazırlansın sağlıklı bir eğitim ve öğretim olamaz. Çocuklara değer veren öğretmen kendini onlara, sevdirecektir. İşte bu sevgi, eğitim ve öğretim ortamının ilk koşuludur (Binbaşıoğlu, 1994; 230).

Cooper,1987, Doyle,1980, Green,1986'dan Aydın' ın (1998) aktardığına göre bu konuda yapılan araştırma bulgularına dayanarak başarılı öğretmenin davranış tanımları aşağıda verilmiştir.

A- Karakter Yönünden:

1. Öğrenmek ve öğretmekten haz duyar.
2. Enerjik, sağlıklı ve üretkendir.
3. Duygusal ve düşünsel olgunluğa sahiptir.
4. Özgüven duygusu gelişmiştir.
5. Heyecan, kaygı ve gerginlikten uzaktır.
6. Öğrencilerini değerlendirmede nesnel davranır.
7. Çevresindeki insanlara sevgi ve özen gösterir.
8. Öğrencileri ile birlikte olmaktan haz duyar ve bu birlikteliği sevgi içinde olumlu amaçlara yönlendirir.
9. Coşkulu, istekli ve düzenlidir.
10. Doğru ve yansızdır.
11. Sakin, hoşgörülü ve sosyaldır.
12. İnsanlarla iyi ilişki kurma becerisine sahiptir.
13. Esprili, mantıklı ve duyarlıdır.

B- Toplumsal Uyum Yönünden:

1. Öğretmenliğin mesleki saygınlığını yükseltecek bir kişilik örüntüsüne ve uygar bir yaşam anlayışına sahiptir.
2. Öğrencileri arasında, bireysel farklılıklar nedeniyle öğrenme güçlükleri veya davranış bozuklukları olabileceğinin bilincindedir. Bu tür sorunların çözümünde kararlı, tarafsız ve nesnel bir tutum gösterir.
3. Öğrencilerini, kendi güdülerini doyurmaları için motive eder ve bu amaçla uygun eğitim yaşantıları örgütler.
4. Öğrencileri ile, egemen olma kaygısından kaynaklanan buyurucu bir anlayışla değil, eşit ve demokratik bir yaklaşımla insancıl ilişkiler kurar.
5. Öğrencilerin bireysel varlıklarını ve özgün kişilik özelliklerini tanıma ve anlama yetisini verir.
6. Anlamaya ve paylaşmaya yönelik bir öğretim stiline sahiptir.
7. Öğrenme-öğretme ilke ve yöntemlerini etkili bir biçimde kullanır.
8. İşlerim zamanında ve düzenli olarak yapar.
9. Öğrencilerin bireysel gelişimlerini izler ve onlara bu süreçte gerekli yardımı sağlar.
10. Her konuda olduğu gibi öğretim konusunda da, öğrencilerin görüş ve önerilerine açıktır.
11. Öğretimi, öğrencilerinin ilgi, beklenti ve gereksinimlerine yönelik bir anlayışla planlar.
12. Öğrencilerinin öğrenme güçlüklerini anlama ve giderme konusunda, sevecen ve yardımcı bir tutum gösterir.

13. Yapıcı ve yönlendirici bir disiplin anlayışına sahiptir.
14. Davranış sorunlarını, ortaya çıkmadan önce sezebilecek mesleki öngörüye sahiptir.
15. Kendini yetiştirmeye karşı yoğun bir ilgi ve duyarlılık gösterir.
16. Çevredeki bilgi kaynaklarına ulaşmak ve bunlardan öğretim amacıyla yararlanmak için, gerekli özeni gösterir.
17. Öğretmen dersinin öğretmeni değil, öğrencisinin öğretmeni olmalıdır.
18. Öğrencisini merkez olarak kabul etmeli, onun ilgisi ve kabiliyetini dikkate almalıdır.
19. Her öğrencinin ilgisi, alakası ve yeteneği farklıdır, dolayısıyla başarılı olmak isteyen bir öğretmen, öğrencisini her yönden (bilişsel, duyuşsal, psikomotor ve sosyal) tanımaya çalışmalı ve bireylere vereceği eğitim-öğretimde hareket tarzını bu noktadan belirlemelidir.
20. Öğrencisini tanıması; onun zihinsel durumunu, duyuşsal özelliklerini ve sosyal ilişkilerini bilmesi öğretmenin başarılı olmasını kolaylaştıracaktır.

Öğrenci faktöründe öncelikle bireysel farklar göze çarpmaktadır. Her öğrenci farklı bir kişilik örüntüsü içerir.

Kişilik; "Bir insanın duyuş,düşünüş,davranış tarzlarını etkileyen faktörlerin kendisine özgü bir örüntüsüdür."(Baymur,1994)

Bu güne kadar yapılan genel tanımlamalarda kişilik, "bir insanı başkasından ayıran bedensel, zihinsel ve ruhsal özelliklerin bütünü" olarak değerlendirilmiştir. Bir başka ifadeyle, kişilik kavramından, bir insanı nesnel ve öznel yanlarıyla diğerlerinden farklı kılan duygu, düşünce, tutum ve davranış özelliklerinin tümü anlaşılır. Enç'e göre ise kişilik, "kişinin işler durumdaki ruhsal, bedensel ve fizyolojik özelliklerinin kendine özgü olan az çok durağan bütünlüğü" dür.

Kişiliği çocukluk dönemine göre incelersek çocuk için kişiliğin tanımının yapılması oldukça komplekstir. Çocukların kişiliklerindeki bireysel farklılıklara yönelik yapılan çalışmaların çoğunda, çocukların dünya ile etkileşim tarzlarının onların mizaç-huylarına dayanarak ortaya çıktığı ifade edilmektedir.(Ültanır; 2003:92)

İlköğretimin 2. kademesine geçişle; öğrenci çocukluktan erişkenliğe geçiş, psişik gelişim, permanant bir çözülme ve kendi benliğim arama çabası içine girer. Yaşamın başlangıcında anneye olan bağlılık giderek azalır. Bu uzaklaşma eğilimini fiziksel ve seksüel olgunluk giderek hızlandırır. Oluşan bu yeni dönemden literatürde değişik isimlerle bahsedilir. Ön püberte, ön ergenlik, ilk ergenlik gibi en çok kullanılan ise ön ergenlik şeklinde yapılan tanımlamalardır (Pullukçu,1994).

Ön ergenlikte, hızlı büyüme sonucunda bireyde genellikle;

1. Erkek çocuklarında kendini kanıtlama eğilimi,
2. Kızlarda duygusallık eğilimi ve yardımseverlik,
3. İlginin aile bireylerinden ziyade diğer insanlara ve karşı cinse yönelme görülür.

Bu dönemde bireysel farklılıklarla birlikte kız ve erkek çocukları aynı kültürel ortamı paylaşıyorlar bile birbirlerinden farklı özellik göstermeye başlarlar. Birey artık çocukluktan çıkmıştır ve ilgi alanları değişmiştir. Henüz yetişkin olamamasına karşın dış dünyaya ilgi artarken, ailesinden de uzaklaşmaya başlamıştır.

Bu dönemde okul ve çalışma düzeninde çatışmalar başlar. Aile ve okul normlarına karşı bir uyumsuzluk kendini gösterir (Ataç,1991).

Ön ergenlik dönemine kız ve erkek çocukları farklı yaşlarda girerler. Bu dönemin özellikleri nedeniyle, kız ve erkek çocuklarını ayrı ayrı ele almak gerekir.

Erkek Ergenlerin Özellikleri:

Bu dönemde erkek çocuklar ilgilerini kendi bedenleri üzerine çevirirler. Bedensel değişiklikler artar.

Kendi duygularını analiz edebilmesi söz konusu olmadığından duygularına da önem vermezler. Temelde kendinden farklı olduğu, için diğer çocuklardan nefret edebilirler. Bu nefret agresif davranışa dönüşebilir.

Cesaret denemelerinde ve serüvenlerde tek başına olmaktan ziyade grup etkileşimi tercih edilir. Kendi akranlarıyla bir arada olmaktan zevk alırlar ve bu yönde dayanılmaz bir istek gösterirler. Anne ve babaya karşı tutumları da değişir. Erkek çocuk anneden uzaklaşma ve babayı cinsel kimlik doğrultusunda model alma gereği hisseder.

Formal düşünce bu dönemde derslerin de desteği ile hızlı bir gelişme gösterir. İleriye yönelik planlar yapma ve organize edebilme yeteneklerinde artışlar hissedilirken, olaylara bilimsel açıdan yaklaşın: göstererek, büyük keşiflere karşı ilgileri artar. Okuma malzemeleri genelde ütöpik ve macera konularını barındıran kitaplardan oluşur.

Kız Ergenlerin Özellikleri:

Kız çocuklar erkeklerden hem gelişim hem de duygusal yönden farklılık gösterir. Kız çocuklar erkeklerden iki yıl önce bu döneme girerler. Başlangıçta erkek çocuklarda görülen benzer özellikler de sonradan yalnız kalma isteği ve negatif tavırların fazlalığı dikkat çeker. Erkek çocukların aksine daha pasif, durgun bir hale gelirler. Derslerde başarısızlık kız çocuklarda daha belirgin ortaya çıkar.

Grup içinde olma hissi erkek çocuklardaki kadar şiddetli olmaz. Arkadaşlıklar sık bozulur ve tekrar yeniden kurulur. Beğeni duyduğu insanlarda değişimler olur. Önceleri anneye ve öğretmene duyulan beğeni, starlara ve ünlü kimselere doğru yönelir.

Bu dönemde kendilerine güven duyguları azalır. Bunun yanında aileden uzak kalma isteği ve aile ile çatışmalar görülmeye başlanır.

Başarı ve Kişilik:

Bilim adamları yaptıkları araştırmalarda başarılı bireylerin kişilik özelliklerini tespit etmeye çalışmışlardır. Başarılı bireyler genel olarak, sorumluluk alabilen, bir problem karşısında iyice düşünerek hareket eden, başarılarıyla övünen ve başarısızlık karşısında yılmadan çalışmalarına devam eden kimselerdir.

Ayrıca yüksek başarılı ya da başarılı öğrencilerin düşük kaygı düzeyine sahip oldukları yapılan araştırmalarda ortaya konmuştur. Bireyin kişilik yapısı başarılı olma nedenlerinden birisi olabilir. Bu noktada dürtülerin etkisini de göz ardı etmemek gerekir. Yapı olarak hırslı, düzenli, sorumluluk alabilen ve kendine güveni yüksek olan bireylerin başarılı olma ihtimali yüksektir.

Bununla beraber başarı dürtüsü yüksek düzeyde seyreden bireyler ile başarılı bireylerin kişilik özellikleri arasında benzerlikler bulunması da ilgi çekicidir (Köse,1998).

Ayrıca, çeşitli ölçüler kullanılarak başarılı oldukları saptanmış bireyler üzerinde yapılan araştırmalarda bu kimselerin; durum değerlendirme, kendini tamına, zamanı iyi kullanma, amacı belirleme, dinleme ve gözleme, susmasını bilme, yardım isteme, sebepleri kendi dışında değil içinde arama ve düzenli bir aile hayatı sürdürme gibi özelliklere sahip oldukları belirlenmiştir (Baltaş,1997). Başarı-kişilik boyutunda diğer bir nokta da, başarılı kimselerin kendini bir işe adayabilme ve kararlı olma gibi özelliklere sahip oldukları yönündedir (Davaslıgil,1990).

Akademik başarı ya da başarısızlık boyutunda düşünürsek ortaya konan özellikler, başarılı öğrencilerin; neşeli, daha kolay uyum sağlayan, sosyal özellikleri olan, mantıklı davranan bireyler olduğu yönündedir. Diğer tarafta ise başarısız öğrenciler, içine kapanık, uyumsuz, kötümser ve öfkeli özellikleri ile dikkat çekerler (Özben,1996).

Başarı ve kişilik noktasında bir öğrenci belli bir akademik çalışmada mevcut yeteneklerini yeterince geliştirememiş ise kendi potansiyelinin yeterli olmadığı yargısına varabilir. Bu noktaca öğrencinin kendini olumlu olarak algılayamamasından dolayı bir başarısızlık ortaya çıkacaktır (Arseven,1986).

2. Aile Ortamı:

Aile, toplumun temel niteliklerini yansıtan en küçük birimdir. Çocuğun fiziksel ve psikolojik gelişiminde ailenin önemli bir yeri vardır. Eğitim ailede başlar. Çocuğun sağlıklı bir benlik algısı geliştirerek özerkleşmesi ailenin tutumuna bağlıdır. Çocuk kendine yetmeyi, paylaşmayı, yaşama etkin biçimde katılmayı, barışçı ve uyumlu bir davranış örüntüsü geliştirmeyi ailede öğrenir.(Solmaz,2002)

Ailenin sosyo-kültürel yapısı, ekonomik yapısı ve ailedeki geçimsizlikler gibi etkenler öğrenci başarısını doğrudan etkileyen faktörlerdir (Kepçeoğlu, 995).

Okul başarısızlığının aileden kaynaklanan nedenleri arasında anne-babanın çocukları yetenekleri üzerinde zorlamak, çocuğu küçük düşürmek, ceza vermek, başarısızlığını yüzüne vurmak, aleyhinde kıyaslama yapmak sayılabilir (Büyükkaragöz,1990:32).

Bunlar aynı zamanda çocuğun özgüvenini zedeleyen anne-baba tutumları arasında yer almaktadır. Güven duygusu, kişinin kendini onaylama ya da onaylamama tavrını ve ne ölçüde yetenekli, başarılı ve değerli olduğuna dair kişinin inancını yansıtır.

Ayrıca, çocuğun yeterli ilgi ve sevgi görmediği aile ortamındaki geçimsizlikler ve dengesizlikler çocuğun çalışmasını olumsuz yönde etkiler (Yavuzer,1992). Diğer bir anlamda söz konusu ortam ne olursa olsun, bireyin başarısızlığı ve başarısı karşısında ailenin takınacağı tavır son derece önemlidir (Büyükkaragöz,1990).

Çocuklarını başarıya güdüleyen ve bu güdülemeyi sürekli olumlu davranışlarla pekiştiren, ödüllendiren, sıcak, sevecen ve çocuklarına özgürlük tanıyan anne-babaların başarı motivasyonları yüksek çocuklar yetiştirdikleri ortaya konmuştur (Ülküer,1989).

Ailenin sosyo-kültürel yapısı, ekonomik yapısı ve ailedeki geçimsizlikler gibi etkenler öğrenci başarısını doğrudan etkileyen faktörlerdir. Aile içi ilişkilerin dengeli ve düzenli olması, çocuğun akademik başarısını olumlu açıdan etkiler. Sağlıklı bir aile ortamında çocuk, karşısında anlayışlı, kendine güven veren, sorunları ile yakından ilgilenen bir anne-baba bulur. Yeterli duygusal ve toplumsal etkileşim ortamının bulunmadığı ailelerde, çocuğun başarısının olumsuz açıdan etkilendiği görülmektedir. Çocuğun yeterli derecede ilgi ve sevgi göremediği bu tür ailelerde aile içi dengesizlik ve geçimsizlikler, çocuğun çalışmasını olumsuz yönde etkiler (Tezcan, 1991).

Ailenin sosyal sınıfı da öğrenci başarısını etkileyen bir faktördür. Bireylerin okul başarılarında ailedeki iletişim ile anne-babanın mesleki yaşantısı, ailenin dahil olduğu sosyal tabakaya has eğitim teknikleri vs. son derece önemli bir yer tutar (Ergim,1994).

Üst sosyo-kültürel tabakaya ait aileler çocuklarının okul aktiviteleri ile yakından ilgilenirler. Çocuklarıyla okulda öğrenmenin önemini tartışır ve okul başarılarından dolayı onları ödüllendirirler. Alt sosyo-kültürel tabakaya ait aileler ise üst sosyo-kültürel tabakaya ait ailelerle karşılaştırıldığında daha az eğitim aldıkları görülür. Öğrenciyi yönlendirme ve motive etme eksikliklerinin olduklarını belirtmek gerekir.

Ayrıca alt sosyo-kültürel tabakaya ait ailelerde konuşma dilinin yeterince kullanılmaması da iletişimi etkilediğinden dolayı, öğrencinin başarılı olmasını engelleyici bir faktör olarak karşımıza çıkar (Özbacı,1996).

Çocuk öğrenme ve başarıma isteğini ilk olarak aile ortamında edinir. Çocukta öğrenme isteği ve öğrendiğini pekiştirme ailenin yardımı ile oluşur. Anne-babayla özdeşim yaparak, onları kendine örnek olarak seçmesi ve anne-babadan gördüğü sevgi ve ilgi sonucunda öğrenme istek ve çabası oluşur (Yörükoğlu, 1986:60).

Akademik başarıyı etkileyen faktörler arasında, öğrencinin doğuştan getirdiği kalıtsal nedenler, bireysel özellikler söz konusudur. Özellikle okul gibi akademik bir çalışma alanında başarının, bir ölçüde kişinin zeka derecesine, zihinsel potansiyeline bağlı olması gerekir. Yapılan araştırmalar okul başarısının zihin gücü ile akademik başarı arasında sıkı ilişki olduğunu göstermektedir .

Bazı hallerde, zeka seviyesi düşük olduğundan, zannedilen okul başarısızlığı; çocuğun öğrenme süratinin ağırlığından kaynaklanabilir. Bu çocuklar, yaşlılarından daha ağır öğrenen, daha yavaş gelişen çocuklardır. Gelişme ve öğrenme süratleri yaşlılarından daha ağır olan bu çocukları, özel eğitimle geliştirmek ve yetiştirmek gerekir (Razon,1981: 38).

Mayer' e göre başarı motivasyonu tümüyle ailede üretilmekte , çocuk bağımsızlık ve özdenetim konusunda aile tarafından eğitilmekte (Tatlıcan,1990)

Özgüven (1970) aşırı otoriter bir ailenin çocuklarının daha başarısız ve bağımlı olabileceğini, çocuklarını zorlamadan destekleyen ailelerin ise üzerinde olumlu etkilendiğini belirtmekte.

Yörükoğlu (1989)da demokratik tutumlu ana-babaların çocuklarının benlik saygısının ve kendine güvenlerinin daha yüksek ve davranışların da daha bağımsız olduğuna dikkat çekmektedir (Yörükoğlu,1989).

Anne-babalar, düşük akademik başarının doğurduğu zayıf notlar karşısında paniğe veya öfkeye kapılmamalı, öncelikle başarısızlığın nedenlerini araştırmalı ve çocuklarıyla beraber ortak çözümler aramalıdır.Çocuklarına

güvenerek, yakın ilgi göstererek ve başarılarından dolayı ödüllendirerek onlara destek olmalıdırlar(Yavuzer, 1993:206-207).

Çeşitli araştırmalar da bu görüşleri desteklemektedir.

Hofmann, Rosen ve Lippitt 1960'da anne-baba tutumlarıyla ilgili çalışmasında ana-babalarını zorlayıcı, fakat aynı zamanda ilen derecede özerkliğe; müsamahalı olarak tanımlayan çocukların, diğerlerine oranla akademik yönden daha başarılı, yönergelere uyan, arkadaşları ile etkileşimde başarılı, arkadaş canlısı, grup lideri çocuklar olduklarını saptamışlardır (Küçükturan, 1987).

Yavuzer de bir dizi araştırma sonuçlarını özetleyerek, hoşgörülü ve özgür ortamın egemen olduğu evlerde büyüyen çocukların arkadaşlarıyla olan ilişkilerinde daha etkin, daha girişken, yaratıcı fikirler öne sürebilen, fikirlerini serbestçe söyleme eğiliminde olduğunu, buna karşılık daha sert bir denetim altında tutulan çocukların ise boyun eğmeme ve saldırganlık gibi yollarla kendilerini kabul ettirmek isteyen, iç dünyalarını açıklamakta güçlük çeken bir yapı sergilediklerini belirtmektedir (Yavuzer, 1981).

3. Öğrenme Ortamı:

Öğrenme ortamı denildiğinde öncelikle akla sınıf ve okul ortamı gelir.

Okul her şeyi ile organize bir kurumdur. Personelinin aldığı eğitimden, binasının modeline kadar bir çok faktör bireyin tercih sebeplen arasında sayılabilir. Okulda tam anlamıyla varolan kalite öğrenciyi birinci derecede etkileyecektir. Ancak, kalitenin maddi imkanlar dahilinde pazarlandığı günümüzde, her birey okulda kaliteden yararlanamayacaktır. Maddi güce oranla oluşan bir tabakalaşma, beraberinde sosyal-ayrıcılığı da getirmektedir.

Bu ayrıcalıktan, kendini oluşturma çabası içinde olan bireyler olumsuz olarak etkilenmektedir. Alt sosyokültürel tabaka ve azınlık grubu çocuklarının öğrenme ortamına yabancılaşmaları, ev ortamı ve okul arasındaki uyumsuzluktan doğmaktadır.

Buna istinaden öğretmenlerin tutumları, sosyokültürel açıdan düşük seviyede olan çocuklara daha az zaman ve dikkat vererek, destek ve teşviklerini orta sınıf çocuklarına yönlendirerek, bir ayırım oluşturma şeklindedir.

Okulun araç, gereç, altyapı ve diğer malzemeler açısından yeterlilik göstermesi gerekmektedir. Okulda yaşanan fiziki sorunlar da öğrenci başarısını etkilemektedir. Bunun yanında öğretmen ve idarecilerin farklı tutumları da öğrenci başarısını etkileyen faktörler arasında gösterilebilir (Başaran, 1994).

Okul öğrencilerden belirli bir ilgi ve çalışma şekilleri bekler; öğrenci çalıştığının ve öğrendiğinin sonuçlarını göstermek zorundadır. Okul başarısı veya başarısız olarak okuldan atılma, öğrencinin daha sonraki hayatını tümünden etkileyecektir (Ergün, 1987: 58-59).

Okul, çocukların sadece bilgi donanımını sağlamakla kalmaz onun sosyalleşmesine büyük ölçüde yardımcı olur. Çocuklara daha olumlu benlik kavramı geliştirmelerine yardımcı, yaşamsal bir rol oynar. Wrenn (1980) bu gelişimle ilgili algılanan üç davranış üzerinde durmaktadır:

- a) Kişisel olarak değerlendirme üzerinde durmak ve fark ettirmek.
- b) Yaşam ve diğer insanlar hakkında olumlu düşünceler geliştirmek.
- c) Diğerlerini dikkate alma davranışını geliştirmek

Özellikle, istendik davranışların görülüp onaylanması, istendik olmayan davranışların söndürülmesi, utangaçlığın yaşanmaması okulda öğrencinin kendisini iyi hissetmesini sağlamada önemlidir. Öğretmenler çocukların kötü davranmalarını bekleyip onları uyarmak için değil; iyi davranırlarken, iyi davranışı bulup pekiştirmek için oradadırlar. Bu tür uygulamalar okul içi ve dışında yaşanan çoğu sorunun engellenmesini sağlar. Clemen ve Bean'a (1980) göre çocukların benlik saygısını dört faktör etkilemektedir (Galip, 2002). Bunlar:

1. *Bağlantılar*: Çocuğun, başkalarıyla olumlu ilişkiler kurması ve başkalarının bunu onaylayıp saygı duyması aitlik duygusunun gelişmekte olduğunun bir göstergesidir. Bu durum sınıf içinde grup çalışmalarındaki etkileşiminden etkilenir.

2. *Biriciklik*: Çocuklar, kendi özel gücü ve özellikleri diğerleri tarafından fark edildiğinde kendilerinin, eskilerin dediği gibi “nevi şahsına münhasır” olduklarını hissederler. Bütün çocuklar özel olma, tek olma duygusuna ihtiyaç duyarlar. Çocuklar karakteristik özellikleriyle diğerleri tarafından fark edilmekten etkilenir.

3. *Güç*: Çocuk kendi kendini yönettiği duygusunu davranışları ile yaşamalıdır. Çocuk yaşamındaki yolu devam ettirebilmek amacıyla kullandığı kişisel gücünü, davranışlar olarak kullandığı zaman hissedebilir. Çocuk, yaşamını devam ettiren yönlendiren kişisel güce inanmalıdır.

4. *Model olma*: Çocuk için, örnek olma, dikkate alınma, örnek gösterilme oldukça önemlidir. davranışları da içerdiği görülmektedir.

Başarının temelinde, yüzde doksanın üstünde duygusal zeka bulunmaktadır. Duygusal zekanın temelinde ise özgüven, yani kişinin kendi başına bir şeyi yapabileceğine olan güveni yatar. Bilgiyi temel alan akademik veya zihinsel zeka adı verilen faktörün başarıya katkısı ise sadece yüzde 4-5 dolaylarındadır. Özgüveni yüksek kişi ,bilgi eksikliğini araştırarak açığını kapatabilmektedir(Goleman,1998).

Düşük sosyo-ekonomik düzeydeki ebeveynlerin çocuklarından beklentileri, iç kontrolü, girişimi, merak duygusunu, konuşma ve ifade yeteneğini, kendine güven ve özerkliğin gelişimini engelleyecek nitelikte itaat ve bağlılık değerlerine yönelik olabilmektedir. Orta ve yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki ebeveynlerde ise çocuğun benlik gelişimine uygun beklentiler söz konusudur.

Ebeveynin çocuktan beklentilerini çocuklarını yetiştirmedeki tutum ve davranışları belirler. Düşük sosyo-ekonomik ailelerde karı koca ve çocuklarla ilişkilerde baba otoritesi hakimdir. Çocuk eğitiminde fiziksel ceza, azar gibi olumsuz tekniklere sıkça başvurulur. Bu disiplin yöntemi çocuğun benlik saygısını zedeler ve düşük benlik saygısı sonuçta okulda düşük performansa yol açar (www.psikolojikhberlik.com).

4. Öğrenme Olanakları:

Öğrenmeye ortam kadar, sahip olunan imkanlar da etki etmektedir. Bu olanaklar kişinin dışında, gittiği okula, öğretmenine ve daha bir çok şeye bağlıdır. Öğretmenin sınıfta farklı öğretim yöntemleri kullanması iyi bir olanaktır. Çünkü bireysel farklılıklar göz ardı edilmemektedir. Her öğrenciye uygun öğretim yöntemi kullanılmaktadır. O zaman öğrenme, dolayısıyla öğrenci başarısı sağlanacaktır.

Öğretmen farklı zamanlarda farklı öğretim yöntemleri kullanarak öğrenci başarısını arttıran bir yöntem sağlamış olacaktır. Tabi ki bunun olabilmesi için öğretmenin öncelikle, alanına hakim olması ve farklı öğretim yöntemleri hakkında bilgi sahibi olması gerekmektedir.

Ayrıca sınıf yönetiminde de bir sorun olmamalıdır.

Öğrenci başarısında okulun olanakları da etkilidir. Okul yönetiminin demokratik, okul misyonunun açık ve uygulanabilir olması gereklidir. Okul yönetimi, sınıf içindeki öğretimi de etkilemektedir. Okulun fiziki görüntüsü, sahip olunan oyun alanı, kütüphanesi, düzenlenen sosyal etkinlikler öğrenciye sağlanan birer olanaktır.

5. Dışsal Olanaklar:

Günümüzde öğrenciyi başarıya götürürken ona öğrenmede rehberlik etme ihtiyacı doğmuştur. Nasıl verimli çalışılabileceği, çalışırken dikkat etmesi gerekenler, hangi derse ne kadar zaman ayıracağı konuları bunlardan bir kaçıdır. Burada karşımıza rehberlik servisleri çıkmaktadır.

Rehberlik servisleri öğrencinin karşılaştığı öğrenme sorunlarında yardımcı olurken, verimli öğrenmenin ilkelerini de anlatmaktadır. Öğrenci merkezli eğitimin temelinde de bu yatmaktadır. Öğrenciye öğrenmeyi öğretmek amaçlanmaktadır.

Ayrıca özel kurs ve dershaneler günümüzde büyük önem taşıyan kurumlar olmuştur. Misyonunun netliği, zamanı etkili kullanması, sık değerlendirme, öğrenciler arası yarışma ortamı yaratma, akademik başarı üzerinde yoğunlaşma ve amaca yönelik üstün başarıları ödüllendirme özellikleri ile etkili bir okul gibi işlemektedirler.

Okullar öğrenciyi daha bütünsel geliştirmeyi hedeflemişken dershaneler (misyonu gereği) öğrencinin sadece belli bir andaki motivasyon ve performansını yükseltmeyi hedeflemektedir. Belli bir andaki motivasyon ve performansını artırmak ise bilgili kişinin yapabilirliğini artırmakla daha kolay hale gelmektedir. Bunun en önemli göstergesi dershanelerin seçme sınavı ile öğrenci alması ve bu öğrencileri seviye grupları halinde ayırmasıdır.

Caner' in (1986) da değindiği gibi dershaneler "zaten başarılı, yeterli öğrenciyi almakta ve öğrencinin bilgilerini test gibi ortamlara uygulamasını öğretmektedir". Nitekim Duman ve Avcının aktardığına göre, "veriler, kurs programlarının %30'unun konuların öğrenilmesine % 70'nin giriş sınavlarına yönelik uygulamalara ayrıldığı" nı (Duman,Avcı,1990) göstermektedir. Okullar ise konuların ilk öğretildiği, öğrenciye temel bilgilerin kazandırıldığı yer olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu yönüyle bakıldığında dershane başarılı kabul edilen öğrencilerin en azından %70 oranında konuları bildiği varsayıldığını ileri sürmek pek yersiz olmayacaktır. Üstelik dershaneler varolan pasif bilgiyi testlerle uyararak aktif hale getirmekte, aktif hale getirilen bilgi, işlenilen konulara daha hakim olmayı beraberinde getirmektedir. Bir başka deyişle "öğrenci kendisine sağlanan öğretim durumunun öğeleriyle etkileşmek ve bir öğrenme çabası içine girmek" (Fidan, 1986) şeklinde tanımlanan katılımı gerçekleştirmektedir.

Okulda ise her öğrencinin sınıf ortamında derse aktif katılımı beklenemez, çünkü hem düz anlatım yöntemi hem de sınıf kalabalıklığı bunu engellemektedir. Nitekim ortaokul ve liselerde de başarısızlık sebebi olarak öncelikle sınıf kalabalıklığı, öğretmen sayısı ve kalitesi gösterilmektedir (Özden,1963).

Dershaneler sınıf mevcutlarını mümkün olduğunca az tutmakta üstelik (İlköğretimde olmayan) branş öğretmenlerinin derslere girmesini sağlamaktadır. Branş öğretmenleri ile anlatılan dersler hangi konunun öncelikli olarak ele alınması gerektiği konusuna açıklık getirmekte ve her öğretmen kendi konusundan çıkmış sorulan takip etmektedir. Öğretmenin sorumlu olduğu ders sayısı düşmektedir.

Ayrıca dershaneler, öğretmenleri de aktif hale getirerek (soru hazırlamak... vb.) onları başarıya ulaşmak için ortaya çıkan problemleri çözücü bir operatör durumuna sokmaktadır. Öğretmenler arasında amaç birliği vardır.

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR VE YAYINLAR

Eğitim ve öğretimde çeşitli değişkenlerin, akademik başarı ile ilişkisini inceleyen çok sayıda araştırma yapılmıştır. Steinberg, L. ve arkadaşları (1988)

Öğrencinin okul dışı çevresinin ve özellikle ailesinin akademik başarıyla olan ilişkisini araştırmış ve ailenin sosyal düzeyi ile okul başarısı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu, aile yapısı ve çalışan anne statüsü ile akademik başarı arasındaki ilişkinin, yaygın kanının tersine, çok düşük düzeyde olduğunu saptamışlardır.

Eğitim ve Bilim Emekçileri sendikası tarafından yapılan bir araştırma da, başarısızlığın kaynağı olarak öğretmenler gösterilmiş. Karnesinde 1-5 arasında zayıfı olan 2500 öğrenci üzerinde uygulanan araştırmada öğrencilerin %40'ı "Öğretmenin eğitim yetersizliği, öğretmenlerin dersleri araç gereç olmadan anlatması, araştırma ve deneylere yer vermemeleri" başarısızlıklarına neden olduğunu ifade etmişler. (Yenieğitim, 2005)

Bireyler arasında, okulda öğrenme bakımından farklar bulunduğunu gösteren çok kanıt vardır. Bu yargı, tartışmaya bile açık değildir. Üstelik, elde daha ilkököl üçüncü sınıfta kendini göstermeye başlayan bu farkların sonraki yıllarda daha da artmaya yüz tuttuğunu gösteren önemli kanıtlar bulunmaktadır. Uzun zaman boyunca sürekli tipteki araştırmalar, öğrencilerin arasında belli bir zamandaki farkların daha sonraki yıllarda da kaybolmadığını göstermektedir (Bloom, 1964).

Yine bu araştırmalar, öğrenciler arasında belli bir zamandaki başarı farkları ile aynı öğrenciler arasında daha sonraki başarı farklarının birbiriyle ilişkili olduğunu göstermektedir.

Solmaz' ın 2001-2002 öğretim yılında Balıkesir İl Merkezindeki ilköğretim 8.sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı yüksek lisans teziyle ilgili ilköğretim öğrencilerinin okul başarılarını etkileyen faktörler araştırılmıştır.

İlkokul 3-6. sınıf öğrencisi 66 çocuk ve ailelerini kapsayan araştırmalarında, anne-baba tutumunun 3 boyutu olan çocuğun kendi kendisini yönetmesini teşvik, katılımcı tutum ve tutarlı yönlendirme ile akademik başarı arasındaki ilişkileri inceleyen Grolnick, S. ve Ryan, M. (1989) çocuğun kendi kendisini yönetmesini teşvik boyutu ile akademik başarı arasında pozitif bir ilişki olduğunu, annenin katılımcı tutumu ile akademik başarı arasında pozitif bir ilişki olduğunu, babanın katılımcı tutumu ile akademik başarı arasında ve yönlendirici tutum ile akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki olmadığını saptamışlardır.

Türker' in, 1971-72 öğretim yılında lise öğrencileri üzerinde yaptığı bir araştırmaya göre sosyo-ekonomik durumu iyi olan aileler çocuklarının başarı düzeyleri ile çok yakından ilgilenmekte, onların iyi öğrenim görmelerini umut etmekte ve çocukların dersleri ile yakından ilgilenmektedirler (Türker, 1972).

Anne-baba eğitim düzeyinin çocukların akademik başarıları üzerindeki etkilerini inceleyen Jayaradne, T. (1987) lise veya üniversite bitirmiş annelerin eğitim düzeyinin kız çocuklarının akademik başarılarını olumlu etkilediğini saptamıştır.

Terman, Gasgh, Morgen, Gowan ve Borislow çeşitli yıllarda yaptıkları araştırmalarında başarılı öğrencilerin benliklerine karşı güvenli olduklarını, daha işin başında işi başarısına yönünden daha optimist, başarısız olanların ise daha pesimist olduklarını tespit etmişlerdir (Özgüven, 1974).

Bhatnagar, K. ve Sharma, M. (1992) anne-baba eğitim düzeyi ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi saptamak için 9,10 ve 11. sınıflarda okuyan 189 Hintli öğrenci ve ailesi üzerinde bir araştırma yapmışlar ve annenin eğitim düzeyi ile çocuğun akademik başarısı arasında anlamlı bir ilişki saptamışlardır.

Gough (1949), Govvan (1955,1957,1960) Barret (1957) Westfall (1958) ve Bovvman (1959) öğrencilerin kuvvetli okuma ve aritmetik becerilerine sahip olmalarının zaman ve paralarını iyiye kullanmalarının planlı çalışma alışkanlığına sahip olmalarının başarıyı etkilediğini belirlemişlerdir (Özgüven, 1974).

Dershanenin başarıyı artırdığına ilişkin çeşitli araştırmalar vardır.

Özgüven' in, üniversite düzeyinde yaptığı bir araştırmaya göre özel dershanelere devam etmiş grubun devam etmeyenlere göre sosyal ve yabancı dil puan ortalamaları ile ilk üç tercihleri olan bölümlere girme oranlarının anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir (Özgüven, 1977).

Hannein tarafından yapılan bir araştırma ile okulda başarısız olduğu saptanan çocukların % 15' inin anne-babasından ayrı olduğu, anne-babasıyla birlikte yaşayan çocuklarda başarısızlık oranı % 36 iken anne-babasından ayrı olanlarda bu oranın % 54 olduğu tespit edilmiştir.

Terman, Frankel, Astin ve Nichols" a göre öğrencilerin sosyoekonomik seviyesi ile akademik öğrenim derecesi yönünden yüksek ailelerden olmasının okul başarılarını olumlu, bu iki etmen yönünden düşük olanların ise okul başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir (Özgüven, 1979).

Çalışına yeri ve zamanına ilişkin olarak Fidan' ın beşinci sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı bir araştırmada öğrencilerin fen başarısı ortalamalarının evdeki çalışına süresi arttıkça yükseldiğini göstermektedir.

Evinde üç saatten fazla ders çalışan öğrencilerin fen dersinden başarı ortalamalarının iki saat ve bir saat çalışanlardan daha büyük olduğu tespit edilmiştir (Uluğ, 1981).

Üniversite ve lise düzeyindeki araştırmalar da bunları destekler niteliktedir. Celkan' ın üniversite düzeyinde yaptığı bir araştırmada ailenin gelir seviyesi ile anne babanın tahsil seviyesinin başarıyı olumlu yönde etkileyen toplumsal sınıf kriteri olduğu tespit edilmiştir (Celkan, 1983).

William, E. ve Radın, N. (1993) çocuğun yetiştirilmesine babanın katılımının ve annenin ev dışında çalışmasının akademik başarı üzerinde uzun vadedeki etkilerini araştıran inceleme 32 parçalanmamış aileyi kapsamış ve sonuç olarak; annenin ev dışında çalışmış olmasının çocuğun ilerdeki akademik başarısını, babanın katılımcı tutumundan daha fazla yordayıcı olduğu ve çocukların okul başarısı beklentilerinin en yüksek olduğu ortamın, annelerin part-time çalıştığı aileler olduğunu saptamışlardır.

Bornova Anadolu Lisesi Rehberlik Servisince yapılan bir araştırmada 2417. öğrencinin anne baba meslekleri değerlendirilmiş ve öğrencilerin babalarının %18, serbest meslek sahibi, %14,6' sının öğretmen, % 14,3'ünün mühendis olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin anneleri %25' oranında ev hanımı iken ikinci sırayı %22' oranında öğretmenlik almıştır Bulgular Duman' ın (1984). Bulgularını desteklemektedir.

Duman, Anadolu lisesi giriş sınavları hazırlık kursuna devam ederek sınavı kazanan öğrencilerle devam etmeden kazanan öğrencilerin anne ve babalarının öğrenim durumu ve meslekleri arasında büyük benzerlikler olduğunu saptamıştır. Buna göre her iki grupta da öğrencilerin babalarının % 70'i üniversite ve yüksek okul mezunu olup her iki grupta da yüksek gelir getiren doktor, avukat, mimar mühendis, müteahhit gibi serbest meslekler birinci sırada yer almaktadır.

Kursa devam eden öğrencilerin annelerinin meslekleri içerisinde öğretmenlik ev hanımlığından sonra ikinci sırada yer almakta, kursa devam etmeyen öğrencilerin annelerinin de öğretmenlik mesleği de üçüncü sırada yer almaktadır (Duman, 1984).

Duman'ın, yaptığı diğer bir araştırmada Anadolu Lisesi giriş sınavlarına öğrencilerin nasıl hazırlandıkları sorulmuş ve örnekleme giren öğrencilerin %46.4'ünün 'Dershaneye devam ederek', %28'inin 'Kendi kendine çalışarak', %16.6'sının 'Özel ders alarak', %5.2'sinin 'Arkadaş grubu ile çalışarak', %3.5'inin 'Okulda kursa katılarak' hazırlandıklarını tespit etmişlerdir (Duman, 1984).

Kendi kendine ders çalışarak hazırlanan öğrenciler ikinci sırada yer almaktadır. Bu durum öğrenci çalışma alışkanlıklarının başarıyı etkilediklerini düşündürmektedir. Nitekim Duman aynı araştırmasında (1984) öğrencilerden giriş sınavını kazanmasını istedikleri birisine ne gibi öğütlerde bulunacaklarını sorduğunda ilk sırada "Planlı ve programlı çalışmak", ikinci sırada "Çok çalışmak" önerilen almıştır. Dershaneye gitmek üçüncü sırada yer almaktadır (Duman, 1984).

Öğretmen davranışları, öğretme yöntemleri, öğrencinin kişisel ve duyuşsal giriş özellikleri, tutumları (Han, 1969), akademik benlik tasarımları (Buran, 1982), sosyoekonomik düzeyleri, kaygı düzeyleri (Şahin, 1985) ve zihinsel olmayan faktörler (Özgüven, 1974) ile öğrencilerin akademik başarıları arasındaki ilişkileri inceleyen araştırmaları çoğaltmak mümkündür. Genel olarak bu araştırmalarda başarı bağımlı değişken olarak alınmıştır.

Eğitimdeki başarı ile ilgili olarak birçok ülkeyi kapsayan Coleman, Plovden, Comber, Keeses, Husen, Purves ve Thorndike tarafından yapılmış bir dizi araştırmalara göre okul başarısı bakımından bireysel, gruplar arası ve uluslararası çok büyük farklar bulunduğu ortaya konmuştur.

Sayın'ın, 1980 yılında Ankara, Hacettepe, Ege ve Atatürk Üniversitelerindeki öğretim üye ve yardımcılarının sosyo-ekonomik kökenleri konusunda yaptığı bir araştırmaya göre babası serbest meslek sahibi, sanayici ve tüccar, müdür ve üst

kademe yöneticisi olanların yabancı dille öğretim yapan liselere gitme şanslarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Hallinger ve Murphy (1985) de etkili okulların özelliklerini tespit ettikleri araştırmalarında bu okulların; Misyonunun herkesçe açık bir şekilde algılanmış, zengin bir eğitim programı standardına ulaşmış, güven ortamında özenli bir öğrenme olanağı yaratmış, topluluk ruhu, esneklik ve problem çözme becerilerini aşıl原因 bir anlayış yaratmaları gerektiği tespit edilmiştir.

Weber, (1985) dört okul üzerinde yaptığı araştırmalar sonucunda etkili okul için sekiz özellik saptamıştır. Bunlar güçlü liderlik , başarı için yüksek beklentiler, uygun ortam, okumaya önem verme, ilave okuma personeline sahip olma, bireyselleşme, öğrenci gelişiminin titiz bir değerlendirilmesi ve okuma öğretiminde fonetiklerin kullanılmasıdır.

Fidan' ın, ilkokul beşinci sınıf öğrencileri üzerine yaptığı bir araştırmaya göre de öğretmenin deney yapma, ders araç gereçlerini sınıfa getirme, gezi gözlem yapma gibi ders işleme durumlarının başarıyı artırdığı tespit edilmiştir (Fidan, 1986).

Horrison (1968) ailelerin sosyo-ekonomik durumu ne olursa olsun kişisel denetim duygusunun çocukların okul başarısını kestirmeye belirli ölçülerde izin verdiğini belirlemiştir (Dönmez, 1986)

Güneysu ve Mağden' in Ankara'da üst, orta ve alt sosyoekonomik düzeydeki bölgelerden random yöntemiyle seçilen üç ilkokulun 4. ve 5. sınıf öğrencileri üzerinde yaptıkları bir araştırma alt sosyo-ekonomik düzeydeki çocukların anne ve babaları tarafından daha az sevildiklerini ve daha fazla cezalandırıldıklarını algıladıkları tespit edilmiştir (Güneysu, Mağden, 1987).

Güneysu ve Mağden' in (1987) Ankara il merkezinin farklı sosyo-ekonomik bölgelerinde, 229 kız ve erkek çocuk üzerinde yaptıkları araştırmada, anne-babaların çocuklarına karşı tutumlarının hangi etmenlerden kaynaklandığı ortaya çıkarılmaya çalışılmış ve şu sonuçlar alınmıştır:

a. Anne ve babaların erkek çocuklarından beklentileri daha fazladır.

b. Ailedeki çocuk sayısı arttıkça ailenin çocuklarına karşı olan sevgisinin azaldığı ve cezalandırmanın arttığı görülmektedir.

Duman ve Avcı, yaptıkları bir araştırmada, örnekleme giren üniversite öğrencilerinin %45.24'ünü üniversite giriş sınavlarına hazırlık için özel dershanelere gittiklerini % 54.86'sının ekonomik yetersizlik, yerleşim biriminde özel dershane bulunmaması gibi nedenlerle gidemediklerini tespit etmişlerdir. Dershaneye giden öğrenciler ise okul yeterli olmadığı için (% 40.39); test tipi sınava hazırlık için (%21.31); problemlere pratik çözümler öğrenmek için(% 20.95) sınavda zamanı iyi kullanmak için (%15.78) devam ettiklerini belirtmişlerdir (Duman, Avcı, 1990).

Deniz Başarır'ın "Ortaokul Son Sınıf Öğrencilerinde, Sınav Kaygısı, Durumluk Kaygı, Akademik Başarı Ve Sınav Başarısı Arasındaki İlişki" adlı yüksek lisans tezinde, sınav kaygısı çok yüksek olan öğrencilerinin sınav okul başarılarının düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kaygı düzeyi düşük olan öğrencilerin ise sınav başarıları ve akademik başarıları yüksek çıkmıştır (Başarır, 1990).

Köse (1990)' nin 1987-88 öğretim yılında Ankara il Merkezinde yer alan mesleki ve teknik olmayan tüm liseler arasından seçilmiş 13 devlet, özel ve Anadolu lisesi ve bu liselerin matematik, fen ve edebiyat kollarına devam eden ve 1988 Üniversite Giriş Sınavına katılan 1354 kişilik son sınıf öğrencisi üzerinde yaptığı araştırma sonucunda ailesinin sosyo-ekonomik düzeyi (SED) iyi olan, özel kurs ve ders alan ve imkanları daha iyi olan liselere devam eden öğrencilerin başarı düzeylerinin, durumu böyle olmayanlara göre daha yüksek olduğu ve ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyinin başarı üzerindeki etkisinin büyük olduğu tespit edilmiştir.

Torucu' nun, 13-14 yaş gençlerinin benlik saygısı düzeylerini etkileyen faktörleri belirlediği araştırmasında baba mesleği ile benlik saygısı arasında ($p<.05$) düzeyinde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Sonuçlar, babaları yönetici, emekli ve serbest meslek sahibi ve yüksekokul mezunu öğrencilerin benlik saygısının yüksek olduğunu, işçi, memur ve tüccar ve sanayici olanların ise benlik saygısının düşük olduğunu göstermektedir (Torucu, 1990).

Büyükkurt' un, Ankara Atatürk Anadolu Lisesi öğrencileri üzerinde yaptığı bir araştırmaya göre orta sosyo-ekonomik düzey ve alt sosyo-ekonomik düzey öğrencilerinin benlik ve başarı güdüsü düzeylerinin daha düşük olduğu saptanmıştır (Büyükkurt, 1990). Tertemiz' in, TED Anakara Koleji Vakfı Özel Lisesi'nin beşinci sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı bir araştırmada ödevin matematik dersi başarısını artırdığı özellikle ödev verilip tartışılmasının (dönüt-düzeltilme-pekiştirme verilmesinin) kalıcılığı artırdığı tespit edilmiştir (Tertemiz, 1991).

Ballentine' nin yaptığı araştırmaya göre çocuğun ailesinden nasıl bir temel aldığı ve ailenin sosyoekonomik statüsü çocuğun okul performansının en önemli faktörlerini oluşturmaktadır (Malkoç, 1991).

Okul ve sınıf atmosferi üzerine yapılmış araştırmalar öğrencilerin öğrenim ile algılarının başarı ve tutumlarını etkilediğini öğrenci isteklerinin sınıf ortamında gerçekleşme derecelerinin ürünlerin kalitesini arttırdığını ve öğrenci başarısını daha yüksek olduğunu göstermektedir (Açıkgöz, 1992).

Açıkgöz' ün, 1980-90 öğretim yılında 5. sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı bir araştırmaya göre, yabancı dilde dilbilgisi kurallarını uygulama becerisinin kazanılmasında ve gruplar arası yarışına ve grup üyelerine bireysel sorumluluk dağılımı yapılarak uygulanan işbirliğine dayalı öğrenme etkinliklerinin, bireysel çalışmaya yer veren geleneksel öğretim ve bireysel sorumluluk dağılımı yapılmadan uygulanan işbirlikli öğrenme etkinliklerinden daha etkili olduğu saptanmıştır (Açıkgöz, 1992).

Açıkgöz, çeşitli araştırma sonuçlarına dayanarak etkili öğretmen özelliklerini, öğretmenin akademik ve bilişsel gelişmişliği, sınıf içi öğretmen davranışları, öğretmenin kişiliği, öğretmen-öğrenci ilişkileri, sınıf yönetimi başlıkları altında gruplandırılmaktadır (Açıkgöz, 1992).

Kısakürek' in, üniversite düzeyinde yaptığı bir araştırma öğrencilerin, derse devam, derse aktif katılım, derslerde öğrenilen ek çalışmalar yapma, güdü, sempati, öğretim üyesinin dersle ilgili konularda öğrencilerin görüşlerini alması ve dersine önem vermesi gibi koşulların öğrenci başarısı üzerinde etkili olduğunu saptamıştır (Açıkgöz, 1992).

Morrow ve Wilson lise öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri bir araştırmada başarısız öğrencilerin başarılı olanlara göre daha olumsuz aile ilişkileri içinde bulundukları, başarılı öğrencilerin ebeveynlerinin çocuklarına karşı daha anlayışlı davrandıkları, onları daha çok övdükleri ve daha çok kabullendikleri ve buna karşılık başarısız öğrencilerin aile ortamlarında gerilimli bir hava olduğu, ebeveynlerin çocuklarına karşı daha otoriter ve kısıtlayıcı davranışlar sergiledikleri tespit edilmiştir. (Can, 1992)

Gürşimşek (1992)'in ilkökul 4. sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı bir araştırmada başarısız öğrencilerin kendilerine yönelik öğretmen davranışlarında daha olumsuz geri bildirim ve yönlendirme algıladıkları bir başka deyişle farklı başarı düzeyindeki öğrencilere yönelik öğretmen davranışlarının nitelik bakımından farklılaştığı ortaya çıkmıştır.

Atalay'ın yaptığı bir araştırmaya göre de başarılı öğrencilerin babalarının öğrenim durumları Türkiye ortalamasının çok üstündedir. Başarılı öğrencilerin babalarının % 54'ü, annelerinin % 30'u fakülte ve yüksekokul mezunudur (Aslan, 1993).

Şadıman Saral' ın "Özel Trabzon Ata Koleji Öğrencilerinin Uyum Düzeyleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki" adlı yüksek lisans tezinde, akademik yönden başarılı olan öğrencilerin uyum düzeylerinin yüksek çıktığı, araştırma sonuçlarına göre ileri sürülmüştür (Saral,1993).

Özer' in, "Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin Etkili Öğrenme ve Ders Çalışma Yeterlilikleri" üzerine yaptığı çalışmada öğrencilerin bitirdikleri ortaöğretim kurumlarına göre etkili öğrenme ve ders çalışma davranışlarındaki "kaygı", "temel düşüncelerin seçimi" ve "sınav stratejileri" ölçeklerinde en yüksek puan ortalamalarını elde etmişlerdir. Genel ve Meslek Liseleri ise bu davranışları daha az göstermişlerdir (Özer, 1993).

Onur' un ve Superman' in araştırmasından aktardığı sonuçlara göre yüksek başarı gösteren bireylerin akademik değeri çok benimsedikleri, Moss'a göre ise entelektüel etkinliklere girişmenin yetişkinlikteki başarı ile doğrudan ilişkili olduğu belirtilmiştir. Üstün başarıları; olgun, problemlere ve işe yaklaşımları planlı, anlık doyumları ertelemeye istekli ve zorlukların üstesinden gelmede olumlu davranışlara sahip oldukları belirlenmiştir. (Onur, 1993)

Özbilgin, konuları arasında aşamalılık ilişkisi bulunan Türkçe, yabancı dil, matematik, fen bilgisi gibi derslerde belli bir konu ya da ünitelerin sonunda öğrenme eksikliklerinin belirlenerek giderilmesinin öğrencilerin sonraki üniteye ön koşul niteliğindeki öğrenmelere sahip olarak başlamalarına ve daha kolay öğrenmelerine yardımcı olduğunu belirtmektedir (Özbilgin, 1994).

Öner ve İlkcaracan, 1987-88 öğretim yılında gerçekleştirdikleri bir çalışma orta öğretime giriş sınavları sonucunda en çok istenilen okullardan birine giren çocukların, aynı sosyoekonomik düzeyde olup da giremeyen çocukların arasındaki en önemli farklardan ikisinin okul dışı sınava hazırlanma süreleri ile anne-baba eğitim düzeyleri olduğunu ortaya çıkarmıştır (Yıldırım, 1994).

Çetin'in, İstanbul'da orta düzeyde resmi bir lisede yaptığı araştırma ile, son sınıf fen öğrencilerinin üniversite puanlarını en fazla etkileyen değişkenin öğrencilerin bir dershaneye devam edip etmemeleri olduğu görülmüştür. Dershaneye devamın üniversite sınavının birinci basamak puanını %16.67 katkısı bulunurken, ikinci aşamasındaki fen puanına % 46.79 ve matematik puanına % 9.27 oranlarında katkısı olduğu ortaya çıkmıştır (Yıldırım, 1994).

Hacettepe Üniversitesi'nde öğrenciler üzerinde yapılan bir araştırmada da okul başarılarının nedenlerini çalışma stratejilerine ve derse ilgiyle katılmalarında gören öğrencilerin başarı beklentileri ile ulaştıkları başarı düzeylerinin birbirine yakın olduğu saptanmıştır (Ülgen, 1994).

Ülgen'in Jacobson'ın araştırmasından aktardığı sonuçlara göre; öğretmenler, öğrencilerinin yetenekli olduklarına inandıkları zaman, kendi kararlarını doğrulamak için öğrencinin yetenek düzeyi ne olursa olsun, onun başarısını arttırıcı tüm yolları kullanarak ve tüm dikkatleri onun başarısına yöneltmek beklenen başarıya ulaşmalarını sağlamaktadır (Ülgen, 1994).

Güner'in, İzmir il merkezindeki 4 okul üzerine yaptığı araştırmaya göre, öğretmenin kişilik ve mesleki özelliklerinin öğrenci başarısını artırdığı tespit edilmiştir (Güner, 1995).

Erdoğan (1992) de akademik özgeçmişlerini başarılı algılayan öğrencilerin başarısız algılayan öğrencilere göre daha yüksek benlik kavramına sahip olduklarını tespit etmiştir (Erdoğan, 1995).

Şengönül'ün, üç lise üzerinde yaptığı bir araştırma da sosyoekonomik düzeyi yüksek olan Bornova Anadolu Lisesi öğrencilerinin % 80'inin düzenli ders çalıştıklarını ve ailelerinin ders çalışmaları ile ilgilendikleri tespit edilmiştir (Şengönül, 1995).

Etkili öğrenme stratejilerinden bazılarını ayrıntılı kısaltmaya çalışma, öğrenilenler arasındaki benzerlikleri bulma, konuyla ilgili (tahmin, sonuç, genelleme vb.) çıkarımlarda bulunma, okurken anlamlı yerlerin altını çizine, öğrenme eksikliklerini fark etme, öğrenme malzemesindeki neden-sonuç ilişkilerini bulma olarak sıralayan Açıköz de öğrenme stratejilerinin öğretilmesi gerektiğini belirtmektedir (Açıköz, 1996).

Bilgin (1997) anne ve babaların, ergenlik dönemindeki çocukların yetenek, ilgi ve değerlerini, tutarlı olarak algılayıp algılamadıklarını incelemiştir. Sonuçta annelerin çocuklarını, babaya oranla daha iyi algıladıklarını, ancak yeterli düzeyde olmadığını ortaya koymuştur.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, modeli, evren ve örnekleme, veri toplama teknikleri, verilerin değerlendirilmesinde kullanılan istatistiksel teknikler ile ilgili bilgiler ayrı başlıklar altında ele alınmaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma bir alan çalışmasıdır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma tarama modelinde bir araştırmadır, tarama modelleri, araştırma konusu olan geçmişte ya da halen varolan olay, birey ya da nesnenin, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışıldığı araştırma yaklaşımlarıdır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2004-2005 öğretim yılında KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bağlı Lefkoşa Merkezinde bulunan 5 resmi Ortaokula giden öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmanın Örneklem seçiminde tabakalama yöntemi uygulanmıştır. Örneklem seçiminde yer alan başlıca işlemler aşağıda ifade edilmiştir:

1) Örneklem giren Lefkoşa Merkezinde Bulunan Resmi Devlet Okullarından Ortaokul 3. sınıfa giden öğrenciler arasından tesadüfi örneklem yöntemine göre seçim yapılmıştır. Bu işlemin sonucunda örneklem giren;

Ortaokullar şunlardır:

Bayraktar Türk Maarif Koleji

Atleks Sanverler Ortaokulu

Şht Hüseyin Ruso Ortaokulu

Bayraktar Ortaokulu

Demokrasi Ortaokulu

2) Örneklem Lefkoşa Merkezdeki Tüm Resmi Devlet Okulları alınarak her okulda farklı öğrenci yapılarının olması nedeniyle başarılarında bu farklılığa bağlı değişebileceğidir.

3) Araştırma 5 resmi Ortaokulda 241 öğrenciye uygulanmıştır. Ölçeğin bazı maddelerini boş bırakan, rast gele cevapladığı uygulayıcı tarafından tespit edilen ve kişisel bilgileri doldurmayan 37 öğrencinin yanıtları geçersiz sayılmış ve değerlendirmeden çıkarılmıştır. Bu işlemler sonucunda son şeklini alan örneklem giren öğrencilerin sayısı 204 olarak belirlenmiştir.

Örneklem giren Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları Tablo-1 de gösterilmektedir.

Tablo-1
Öğrencilerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

CİNSİYET	N	%
Kız	104	51
Erkek	100	49
Toplam	2004	100

Tablo-1' incelenmesinden anlaşılaçağı gibi araştırmaya katılan öğrencilerin % 51 kız, % 49 Erkeklerden oluşmaktadır.

Tablo-2
Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim durumlarına Göre Dağılımı

ANNE ÖĞRENİM	N	%
İlkokul	37	18,1
Ortaokul	34	16,7
Lise	92	45,1
Üniversite	41	20,1
Toplam	204	100,0

Tablo 2 nin incelenmesinden anlaşılaçağı üzere araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin % 18,1 ilkokul, % 16,7 si ortaokul, % 45,1 i lise, % 20,1 i üniversite mezunudur.

Tablo-3
Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumlarına göre Dağılımı

BABA ÖĞRENİM	N	%
İlkokul	40	19,6
Ortaokul	37	18,1
Lise	69	33,8
Üniversite	58	28,4
Toplam	2004	100

Tablo 3 den anlaşılacağı üzere araştırmaya katılan öğrencilerin, babalarının % 19,6 sı ilkokul, % 18,1 i ortaokul, % 33,8 i lise, % 28,4 ü üniversite mezunudur.

Tablo-4
Öğrencilerin Annelerinin Mesleklerine Göre Dağılım

ANNE MESLEK	N	%
Ev hanımı	93	45,6
Memur-Subay-Polis	37	18,1
Öğretmen	3	1,5
Mühendis-Doktor-Avukat	5	2,5
Serbest	66	32,4
Toplam	204	100,0

Tablo 4 den anlaşılacağı Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin %45,6 i ev hanımı, %32,4 ü serbest meslek, %18,1 i memur,subay,polis , , %2,5 i mühendis doktor,avukat, %1,5 i öğretmen dir.

Tablo-5

Öğrencilerin Babalarının Mesleklerine Göre Dağılım

BABA MESLEK	N	%
İşçi	26	12,7
Memur-Subay-Polis	65	31,9
Öğretmen	7	3,4
Mühendis-Doktor-Avukat	15	7,4
Serbest	91	44,6
Toplam	204	100,0

Tablo 5 den anlaşılacağı üzere araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının %44,6 sı serbest meslek, %31,9 u memur,subay,polis , %12,7 si işçi, , %7,4 ü mühendis, doktor,avukat, %3,4 ü öğretmen dir.

Tablo-6

Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Durumuna Göre Dağılımı

GELİR DURUMU	N	%
Alt	90	44,1
Orta	82	40,2
Üst	32	15,7
Toplam	204	100,0

Tablo 6 'dan anlaşılacağı üzere araştırmaya katılan öğrencilerin, %44,1'i alt, %40,2 si orta , % 15,7 si üst düzey gelir durumundadır. Genel olarak öğrencilerin ailelerinin gelirleri düşüktür.

Tablo-7

Öğrencilerin Türkçe Dersi Başarı Durumlarına Göre Dağılımı

TÜRKÇE	N	%
Çok iyi	8	3,9
İyi	52	25,5
Orta	85	41,7
Zayıf	59	28,9
Toplam	204	100,0

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin, %41,7 'sinin orta, %28,9 unun' zayıf, %25,5'inin iyi, %3,9 'unun çok iyi, olduğu görülmektedir.

Tablo-8
Öğrencilerin Matematik Dersi Başarı Durumlarına Göre Dağılımı

MATEMATİK	N	%
Çok iyi	46	22,5
İyi	50	24,5
Orta	56	27,5
Zayıf	52	25,5
Toplam	204	100,0

Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin, matematik dersinde %27,5 'inin orta, %25,5' inin zayıf, %24,5'inin iyi, %22,2 'inin çok iyi olduğu görülmektedir.

Tablo-9
Öğrencilerin Tarih Dersi Başarı Durumlarına Göre Dağılımı

TARİH	N	%
Çok iyi	5	2,5
iyi	32	15,7
Orta	76	37,3
Zayıf	91	44,6
Toplam	204	100,0

Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin, Tarih dersinden %44,6'sının zayıf, %37,3'ünün orta, % 15,7'sinin iyi, %2,5'inin çok iyi olduğu görülmektedir.

Tablo-10
Öğrencilerin Fen Bilgisi Dersi Başarı Durumlarına Göre Dağılımı

FEN BİLGİSİ	N	%
Çok iyi	13	6,4
iyi	57	27,9
Orta	78	38,2
Zayıf	56	27,5
Toplam	204	100

Tablo 10 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin, fen bilgisi dersinde %38,2'sinin orta, , %27,9'unun iyi, %27,5'inin zayıf %6,4'ünün çok iyi olduğu görülmektedir.

Tablo-11
Öğrencilerin Yabancı Dil Dersi Başarı Durumlarına Göre Dağılımı

YABANCI DİL	N	%
Çok iyi	15	7,4
iyi	51	25
Orta	73	35,8
Zayıf	65	31,9
Toplam	204	100

Tablo 11 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin, yabancı dil dersinde %25'inin iyi, %27'sinin orta, %21,5'inin zayıf, % 16'sının çok iyi olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veriler Öğrenci Okul başarılarını Etkileyen Faktörleri içeren Likert Tipi hazırlanan anket ile toplanmıştır.

Bu ölçek öğrencilerinin okul başarılarını etkileyen faktörlerin neler olduğunu belirlemek amacıyla Solmaz(2002) tarafından geliştirilmiştir. Bunun için öğrencilerin kompozisyonları ve literatür taraması sonucu bir ön eleme formu oluşturulmuş, uzmanların; Prof. Dr. Nevzat Battal, Yrd..Doç.Dr. Halim Akgöl, Yrd..Doç.Dr. İrfan Yurdabakan, Yrd..Doç.Dr. Mustafa Güvendi Yrd..Doç.Dr. Vesile Yıldız (n=5) ve ilkokul öğretmenlerinin (n=15) görüşlerine sunulmuştur. Onların önerileri doğrultusunda gerekli değişiklikler yapılmış ve ölçeğin kapsam geçerliliğine ilişkin kanıtlar elde edilmeye çalışılmıştır.

Bu görüş ve önerilere göre hazırlanan 51 maddelik deneme formu 230 ilköğretim okulu 8. sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Bu uygulama sonucu elde edilen verilerden Faktör Çözümlemesi, Madde Ölçek Korelasyonu ve Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı hesaplanmıştır.

Yapılan Faktör Çözümlemesi Sonucu faktör yükü 30' un üstünde olan maddeler seçilmiştir. Faktör yükü 30' un altında olan 5 madde ölçekten çıkarılmıştır.

Yalnızca seçilen 46 madde üzerinde tekrar Faktör Çözümlemesi uygulanmış ve ölçekteki maddelerin beş faktörde toplandığı görülmüştür.

46 maddeden oluşan bu ölçeğin Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı 0.93 bulunmuştur. Bu ölçeğin alt faktörlerine ait Güvenirlik Katsayıları Tablo-12' de verilmiştir.

Tablo-12

Öğrenci Okul başarılarını Etkileyen Faktörler ve Alpha Güvenirlik Katsayıları

FAKTÖRLER	Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayıları
Öğretmen ve Öğrenci	0.84
Aile Ortamı	0.79
Öğrenme Ortamı	0.79
Öğrenme Olanakları	0.77
Dışsal Olanaklar	0.79

Ölçek beşli likert tipinde hazırlanmıştır. Değerlendirmede olumlu maddeler Kesinlikle Katılıyorum (KK) 5, Katılıyorum (K) 4, Kısmen Katılıyorum (KS) 3, Katılmıyorum (KM) 2, Kesinlikle Katılmıyorum (KKM) 1 şeklinde puanlama yapılmış, olumsuz maddelerde ise Kesinlikle Katılıyorum (KK) 1, Katılıyorum (K) 2, Kısmen Katılıyorum (KS) 3, Katılmıyorum (KM) 4, Kesinlikle Katılmıyorum (KKM) 5 şeklinde yapılmıştır. 46 maddeden oluşan bu ölçekten alınabilecek en yüksek puan 230, en düşük puan ise 46 olmaktadır.

Bu araştırmada kullanılan ölçeğin Alpha Güvenirlik Katsayısı 0.93 olarak hesaplanmış, ölçekte yer alan maddelerin faktör analizleri yapılarak ölçekteki maddelerin ilk önce 15 faktöre dağıldığı bu durumun verilerin çözümlenmesinde işlemleri zorlaştırdığı için tekrar faktör yüklerinin gözden geçirilerek birleştirilerek yapılması düşünülmüştür. Bu durumu göre ölçekteki faktörler 5 alt grupta toplanmıştır. Ölçekte yer alan maddelerin Faktör Yüklerine göre dağılımı şöyle belirlenmiştir.

1.Faktör: Öğretmen ve öğrenci

Çalışabileceğim bir odamın olması.

Derslere hazır geliyor olmam.

Derste işlenecek konulara önceden çalışmam.

Öğretmenimin bana bir arkadaş gibi davranması.

Öğretmenimin öğretmeye istekli olması.

Öğretmenimin anlamadığım konuları tekrar etmesi.

Öğretmenimin ders kitapları dışında yardımcı kitaplarda kullanması.

Öğretmenimin konuları ayrıntılı anlatması.

öğretmenimin sınavları test şeklinde yapması.

Öğretmenimin derslerde araç gereç kullanması.

Okuldaki rehberlik servisinin verimli ders çalışma yöntemlerini anlatması.

Okuldaki rehberlik servisinin sınavla öğrenci alan okullar hakkında bilgi vermesi.

2.Faktör: Aile Ortamı

Huzurlu bir aile ortamının olması.

Evde okul sorunlarımla ilgilenilmesi.

Ailemin kısa tatil olanakları yaratması.

Ailemin derslerimle ilgilenmesi.

Ailemin başarılı olacağıma inanmış olması.

Ailemin öğrenemediğim konular için öğretmenimle görüşmesi.

Derste başarılı olmak için istekli olmam.

Öğretmenimin önceki öğrenilenler ile yeni konu arasında ilişki kurması.

3.Faktör: Öğrenme Ortamı

Çalışmalarımı günü gününe yapmam.

Okuduğum okulun sınıf mevcudunun az olması.

Okulumun laboratuvar olanaklarının yeterli olması.

Öğretmenimizin öğrendiğimiz konu ile ilgili örnekler vermesi.

Öğretmenimizin sınıfta tartışma ortamları oluşturması.

Öğretmenimin ders süresini etkili kullanabilmesi.

Öğretmenimin demokratik olması.

Öğretmenimin sorunlarımla ilgilenmesi.

Okul yönetiminin haftalık ders programlarını dersin özelliklerine göre düzenlemesi.

Okul yönetiminin okul kurallarını tarafsızca uygulaması

4.faktör: Öğrenme Olanakları

Sınavlardan bir gün önce dinlenmiş olmam.

Okul kütüphanesinin yeterli olması.

Okulumda oyun alanlarının yeterli olması

Okulumun yıl içinde düzenlediği sosyal etkinliklerin yeterli olması.

Öğretmenimizin grup çalışması yaptırması.

Öğretmenimin sınav sonucunu kısa sürede duyurması .

Öğretmenimin dersin hedeflerini açıklaması.

Okul yönetiminin gerekli zamanlarda veli toplantılarını düzenlemesi.

Yönetiminin okulun fiziki ortamını geliştirmesi.

5.Faktör: Dışsal Olanaklar

Ailemin dershaneye göndermiş olması.

Ailemin çeşitli sınavlara hazırlık kitapları alması.

Ailemin özel ders aldırması.

Programlı ders çalışmam.

Öğretmenimin her sınavdan sonra yanlışlarımı düzeltmesi.

Öğretmenimin derste değişik öğretim yöntemlerini kullanması.

Okuldaki rehberlik servisinin derslerimde karşılaştığım sorunlarımı çözümlemesi.(Solmaz,2002).

Verilerin Toplaması

Verilerin toplaması amacıyla KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığından örnekleme oluşturan Lefkoşa merkezdeki ortaokullarda uygulama yapmak için gerekli izinler alınmıştır. Okullara gidilerek uygulamanın yapılacağı gün ,saat ve sınıfların belirlenmesi için ön görüşmeler yapılmıştır. Öğrencilerin içten yanıtlar verebilmelerini sağlamak amacıyla araştırmada kullanılan ölçeğin başında yazılı olarak verilmiş ayrıca araştırmacı tarafından öğrencilere okunmuş ve açıklanmıştır. Ölçeğin doldurulması sırasında öğretmenlerin ölçek ile ilgili sordukları sorular araştırmacı tarafından yanıtlanmış ve çeşitli örnekler verilerek ölçeğin daha anlaşılır olması sağlanmıştır.

Veri Çözümleme Teknikleri

Araştırmacı sürecinde kullanılan ölçeklerden elde edilen verilerin bölümü elde, bir bölümü de SSPS for Windows 12.0 istatistik programı kullanılarak çözümlenmiştir.

Verilerin çözümlenmesi amacıyla aşağıdaki istatistiksel teknikler kullanılmış, her birinin kullanıldığı yerler ilgili bulgular ele alınırken açıklanmıştır.

- 1) Ortalama
- 2) Standart Sapma
- 3) Frekans ve Yüzde
- 4) T-Testi
- 5) Varyans Analizi
- 6) Scheffe Testi

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, önceki bölümde açıklanan araçlar ve yöntemlerle toplanan verilerin her bir alt problemle ilgili olarak istatistik tekniklerle yapılan çözümlemeler sonucu elde edilen bulgular ve bu bulgularla ilgili yorumlara yer verilmiştir.

Ortaokul Öğrencilerinin Okul Başarılarını Etkileyen Faktörler ile İlgili Bulgular

Bu araştırmanın ilk problemi öğrencilerin okul başarılarını etkileyen faktörlerin neler olduğunu belirlemektir. Bu faktör yüklerine ilişkin alt problemlerle ilgili bulgular ve yorumlar tezin bu bölümünde açıklanmıştır.

Bu problemin çözümü için Öğrencilerin ankete verdikleri yanıtların madde ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış ve bununla ilgili bulgular Tablo-13' de verilmiştir.

Tablo 13'teki bulgular incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin aile ortamı alt faktöründeki "Huzurlu bir aile ortamının olması" % 92,7 düzeyinde, Öğrenme ortamı alt faktöründe " Öğretmenimizin öğrendiğimiz konu ile ilgili örnekler vermesi" % 87,7 düzeyinde, aile ortamı faktör grubunda "Ailemin başarılı olacağıma inanmış olması" % 86,8 düzeyinde, öğretmen ve öğrenci faktör grubunda "Çalışabileceğim bir odamın olması" %85,3 düzeyinde, "öğretmenimin anlamadığım konuları tekrar etmesi" maddesi %83,3 düzeyinde, okul başarılarını etkilediği görülmektedir.

Aile ortamı faktör grubunda "Evde okul sorunlarımla ilgilenilmesi" %81,4 düzeyinde, öğretmen ve öğrenci faktör grubunda "Öğretmenimin öğretmeye istekli olması" % 80,8 düzeyinde, "öğretmenimin konuları ayrıntılı anlatması " % 78,5 düzeyinde, aile ortamı faktör grubunda "Derste başarılı olmak için

istekli olmam" %77,9 düzeyinde, öğretmen ve öğrenci faktör grubunda "Öğretmenimin bana arkadaş gibi davranması" %75,5 düzeyinde, öğrenme ortamı faktör grubunda ise "öğretmenimin demokratik olması" %75 düzeyinde okul başarılarını etkilediği görülmektedir.

Aile ortamı faktör grubunda "Ailemin derslerimle ilgilenmesi" %74 düzeyinde, dışsal olanaklar faktör grubunda, "Öğretmenimin her sınavdan sonra yanlışlarımı düzeltmesi" %72,1 düzeyinde okul başarılarını etkilediği görülmektedir.

Öğrenme ortamı faktör grubunda "Öğretmenimin ders süresini etkili kullanabilmesi" %71,1 düzeyinde, aile ortamı faktör grubunda "Ailemin kısa tatil olanakları yaratması" % 71,1 düzeyinde ve öğretmen ve öğrenci faktör grubunda "Derslere hazır geliyor olmam" %70,6 , öğretmen ve öğrenci faktör grubunda ise "Öğretmenimin derste değişik öğretim yöntemleri kullanması" %70,6 düzeyinde okul başarılarını etkilediği görülmektedir.

Tablo-13

Ortaokul Öğrencilerinin Okul başarılarını Etkileyen Faktör Gruplarındaki Maddelerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

FAKTÖRLER	Madde	X	SS	Etkileme Derecesi %
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	10	4,41	1,081	85,3
	12	3,87	1,253	70,6
	14	3,11	1,347	44,1
	22	4,09	1,237	75,5
	23	4,35	1,008	80,8
	24	4,32	1,057	83,3
	28	3,68	1,336	61,2
	30	4,20	1,145	78,5
	31	3,75	1,370	60,3
	35	3,74	1,297	70,1
	44	3,78	1,394	65,7
	46	3,73	1,383	65,7

Tablo-13' ün Devamı

FAKTÖRLER	Madde	X	SS	Etkileme Derecesi %
AİLE ORTAMI	1	4,62	0,843	92,7
	2	4,21	1,020	81,4
	3	3,94	1,130	71,1
	4	4,04	1,116	74
	8	4,40	0,944	86,8
	9	3,51	1,300	54,9
	11	4,22	1,192	77,9
	27	3,64	1,348	61,8
ÖĞRENME ORTAMI	12	3,50	1,288	55,9
	17	3,36	1,467	50,9
	18	3,34	1,534	52,4
	25	4,50	,885	87,7
	29	3,42	1,357	51,4
	37	4,00	1,164	71,1
	38	4,09	1,177	75
	39	3,83	1,299	65,6
	40	3,74	1,331	66,7
	41	3,76	1,351	66,2
ÖĞRENME OLANAKLARI	15	3,53	1,402	57,3
	19	3,17	1,507	47
	20	3,01	1,489	42,6
	21	3,50	1,430	55,9
	26	3,66	1,248	60,8
	32	3,90	1,292	69,6
	36	3,90	1,185	68,6
	42	3,60	1,423	62,8
	43	3,59	1,304	62,7

Tablo-13' ün Devamı

FAKTÖRLER	Madde	X	SS	Etkileme Derecesi %
DIŞSAL OLANAKLAR	5	3,46	1,377	64,4
	6	3,58	1,293	58,9
	7	3,45	1,343	52,9
	16	3,64	1,300	58,3
	33	3,95	1,223	72,1
	34	3,91	1,270	70,6
	45	3,73	1,358	65,7

Cinsiyet ve Öğrenci Başarıları

Bu araştırmanın ikinci alt problemi Ortaokul öğrencilerinin okul başarılarını etkileyen faktörlerin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğidir. Bu problemin çözümüne ilişkin olarak Ortaokuldaki kız ve erkek öğrencilerin her bir alt faktördeki maddelere ilişkin algılarının ortalama ve standart sapmaları hesaplanmış, cinsiyetlerine göre öğrencilerin ortalamaları arasındaki farkların anlamlı olup olmadığını belirlemek için t-testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo-14' de verilmektedir.

Tablo-14

Öğrencilerin Okul Başarılarını Etkileyen Faktörler ile Cinsiyet arasındaki İlişki

FAKTÖRLER	CİNSİYETİ	N	X	SS	T DEĞERİ	ÖNEM DENETİMİ
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	Kız	104	48,82	6,92	3,03	FARK ANLAMLI p<0.05
	Erkek	100	45,17	9,92		
AİLE ORTAMI	Kız	104	33,49	4,47	2,59	FARK ANLAMLI p< 0.05
	Erkek	100	31,62	5,72		
ÖĞRENME ORTAMI	Kız	104	38,81	5,79	2,60	FARK ANLAMLI p< .05
	Erkek	100	36,25	7,99		

Tablo -14' ün Devamı

FAKTÖRLER	CİNSİYETİ	N	X	SS	T DEĞERİ	ÖNEM DENETİMİ
ÖĞRENME OLANAKLARI	Kız	104	32,93	5,97	2,60	FARK ANLAMLI p<0.05
	Erkek	100	30,72	7,33		
DIŞSAL OLANAK	Kız	104	26,19	4,32	1,34	FARK ANLAMSIZ
	Erkek	100	25,21	5,98		

Tablo-14' de yer alan bulgular incelendiğinde, tüm alt faktörlerde kız öğrencilerin ortalamalarının erkek öğrencilerin ortalamalarından daha büyük olduğu görülmektedir. Cinsiyetlerine göre öğrencilerin ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını ortaya koymak amacıyla yapılan t-testi sonucunda 5. Faktör grubunda yer alan dışsal olanaklar alt faktörü hariç diğer faktörlerin de farkın $p < .05$ düzeyinde, olduğu görülmektedir. Bu faktör gruplarında kız öğrencilerin başarı ile ilgili ölçek maddelerine ilişkin görüşlerinin erkeklere göre daha olumlu olduğu görülmektedir. Böylece kız öğrencilerinin öğrenme isteklerinin erkeklere göre daha fazla olduğu söylenebilir.

Annenin Öğrenim Durumu ve Öğrenci Başarıları

Ortaokul öğrencilerinin başarıları annelerinin öğrenim düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için annelerinin öğrenim durumları ilkokul, ortaokul, Lise, Üniversite olarak 4 grup belirlenmiştir.

Belirlenen bu gruplar arasında, Ortaokul öğrencilerinin başarılarına ilişkin ölçek maddelerine verilen yanıtların faktör gruplarına göre ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, ilgili bulgular Tablo-15' de verilmiştir.

Tablo-15
Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre Ortaokul öğrencilerinin
Başarı durumları

FAKTÖRLER	ÖĞRENİM DURUMU	N	X	SS
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	İlkokul	37	47,00	7,051
	Ortaokul	34	47,44	7,951
	Lise	92	46,72	9,781
	Üniversite	41	47,41	8,334
	Toplam	204	47,03	8,705
AİLE ORTAMI	İlkokul	37	31,95	4,196
	Ortaokul	34	31,97	5,329
	Lise	92	32,65	5,671
	Üniversite	41	33,46	4,833
	Toplam	204	32,57	5,201
ÖĞRENME ORTAMI	İlkokul	37	36,08	5,423
	Ortaokul	34	37,88	7,425
	Lise	92	37,59	7,347
	Üniversite	41	38,54	7,427
	Toplam	204	37,55	7,061
ÖĞRENME OLANAKLARI	İlkokul	37	32,27	5,660
	Ortaokul	34	31,88	6,343
	Lise	92	31,49	7,118
	Üniversite	41	32,24	7,310
	Toplam	204	31,85	6,752
DIŞSAL OLANAKLAR	İlkokul	37	25,00	4,314
	Ortaokul	34	25,35	5,404
	Lise	92	25,24	5,714
	Üniversite	41	27,71	4,203
	Toplam	204	25,71	5,214

Tablo-16
Annelerin Öğrenim Durumlarına Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı
Düzeylerinin varyans Analizi Sonuçları

FAKTÖRLER	VK	SD	KT	KO	F	ÖNEM DENETİMİ
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	GA	3	20,838	6,946	,090	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	15360,986	76,805		
	GN	203	15381,824	-		
AİLE ORTAMI	GA	3	59,970	19,990	,736	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	5431,927	27,160		
	GN	203	5491,897	-		
ÖĞRENME ORTAMI	GA	3	123,621	41,207	,824	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	9996,786	49,984		
	GN	203	10120,407	-		
ÖĞRENME OLANAKLARI	GA	3	24,912	8,304	,180	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	9229,377	46,147		
	GN	203	9254,289	-		
DIŞSAL OLANAKLAR	GA	3	206,945	68,984	2,598	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	5310,992	26,555		
	GN	203	5517,936	-		

Tablo-16' ya göre ortaokul öğrencilerinin annelerinin öğrenim düzeylerine göre okul başarılarını etkileyen faktörler açısından elde edilen bulguların çözümlenmesi sonucunda tüm faktör gruplarında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Babanın Öğrenim Durumu ve Öğrenci Başarıları

Ortaokul öğrencilerinin babalarının öğrenim düzeylerine göre, okul başarılarının farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için öğrenim durumları ilkökul, ortaokul, Lise, Üniversite olarak 4 grup belirlenmiştir.

Belirlenen bu gruplar arasında, ortaokul öğrencilerinin başarılarına ilişkin ölçek maddelerine verilen yanıtların faktör gruplarına göre ortalama ve standart sapmaları hesaplanmış, ilgili bulgular Tablo-17 de verilmiştir.

Tablo-17
Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Ortaokul öğrencilerinin Başarı durumları

FAKTÖRLER	ÖĞRENİM DURUMU	N	X	SS
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	İlkokul	40	47,90	7,292
	Ortaokul	37	44,84	9,338
	Lise	69	47,57	8,929
	Üniversite	58	47,19	8,904
	Toplam	204	47,03	8,705
AİLE ORTAMI	İlkokul	40	32,95	4,338
	Ortaokul	37	31,43	5,795
	Lise	69	32,65	5,017
	Üniversite	58	32,95	5,580
	Toplam	204	32,57	5,201
ÖĞRENME ORTAMI	İlkokul	40	37,40	6,539
	Ortaokul	37	35,32	7,368
	Lise	69	37,99	7,132
	Üniversite	58	38,57	6,986
	Toplam	204	37,55	7,061
ÖĞRENME OLANAKLARI	İlkokul	40	33,20	6,198
	Ortaokul	37	30,70	6,835
	Lise	69	31,58	6,545
	Üniversite	58	31,97	7,296
	Toplam	204	31,85	6,752
DIŞSAL OLANAKLAR	İlkokul	40	25,98	4,543
	Ortaokul	37	23,84	5,605
	Lise	69	25,67	5,382
	Üniversite	58	26,78	4,981
	Toplam	204	25,71	5,214

Tablo-18
Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı
Düzeylerinin varyans Analizi Sonuçları

FAKTÖRLER	VK	SD	KT	KO	F	ÖNEM DENETİMİ
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	GA	3	229,326	76,442	1,009	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	15152,497	75,762		
	GN	203	15381,824	-		
AİLE ORTAMI	GA	3	62,419	20,806	,766	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	5429,478	27,147		
	GN	203	5491,897	-		
ÖĞRENME ORTAMI	GA	3	257,489	85,830	1,740	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	9862,918	49,315		
	GN	203	10120,407	-		
ÖĞRENME OLANAKLARI	GA	3	127,417	42,472	931	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	9126,872	45,634		
	GN	203	9254,289	-		
DIŞSAL OLANAKLAR	GA	3	198,515	66,172	2,488	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	5319,422	26,597		
	GN	203	5517,936	-		

Tablo-18 de görüldüğü Ortaokul öğrencilerinin babalarının öğrenim düzeylerine göre okul başarılarını etkileyen faktörler açısından elde edilen bulguların çözümlenmesi sonucunda tüm faktör gruplarında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Anne Mesleği ve Öğrenci Başarıları

Ortaokul öğrencilerinin okul başarılarının annelerinin mesleklerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için ev hanımı, memur-subay, öğretmen, mühendis-doktor-avukat ve serbest meslek olarak gruplar belirlenmiştir. Belirlenen bu gruplar arasında, ortaokul öğrencilerinin başarılarına

ilişkin ölçek maddelerine verilen yanıtların faktör gruplarına göre ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, ilgili bulgular Tablo-19'da verilmiştir.

Tablo-19
Annelerinin Mesleklerine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Durumları

FAKTÖRLER	MESLEKLER	N	X	SS
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	Ev hanımı	93	47,37	8,325
	Memur-Subay-Polis	37	46,43	10,068
	Öğretmen	3	52,33	6,658
	Mühendis-Doktor-Avukat	5	45,40	3,507
	Serbest	66	46,77	8,852
	TOPLAM	204	47,03	8,705
AİLE ORTAMI	Ev hanımı	93	32,38	5,256
	Memur-Subay-Polis	37	33,62	4,487
	Öğretmen	3	34,33	2,517
	Mühendis-Doktor-Avukat	5	32,60	,894
	Serbest	66	32,18	5,746
	TOPLAM	204	32,57	5,201
ÖĞRENME ORTAMI	Ev hanımı	93	37,34	6,837
	Memur-Subay-Polis	37	37,32	7,743
	Öğretmen	3	41,00	9,165
	Mühendis-Doktor-Avukat	5	35,00	5,000
	Serbest	66	38,02	7,131
	TOPLAM	204	37,55	7,061
ÖĞRENME OLANAKLARI	Ev hanımı	93	32,04	6,630
	Memur-Subay-Polis	37	31,41	7,812
	Öğretmen	3	31,67	5,508
	Mühendis-Doktor-Avukat	5	29,20	4,919
	Serbest	66	32,03	6,573
	TOPLAM	204	31,85	6,752
DIŞSAL OLANAKLAR	Ev hanımı	93	25,19	5,255
	Memur-Subay-Polis	37	26,73	4,998
	Öğretmen	3	28,67	1,155
	Mühendis-Doktor-Avukat	5	24,40	4,336
	Serbest	66	25,83	5,408
	TOPLAM	204	25,71	5,214

Tablo-20

**Annelerinin Mesleklerine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin
varyans Analizi Sonuçları**

FAKTÖRLER	VK	SD	KT	KO	F	ÖNEM DENETİMİ
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	GA	4	125,715	31,429	,410	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	199	15256,109	76,664		
	GN	203	15381,824	-		
AİLE ORTAMI	GA	4	63,682	15,920	,584	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	199	5428,216	27,277		
	GN	203	5491,897	-		
ÖĞRENME ORTAMI	GA	4	88,325	22,081	,438	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	199	10032,082	50,412		
	GN	203	10120,407	-		
ÖĞRENME OLANAKLARI	GA	4	48,136	12,034	,260	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	199	9206,153	46,262		
	GN	203	9254,289	-		
DIŞSAL OLANAKLAR	GA	4	99,090	24,772	,910	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	199	5418,847	27,230		
	GN	203	5517,936	-		

Tablo-20 de görüldüğü Ortaokul öğrencilerinin annelerinin mesleklerine göre okul başarılarını etkileyen faktörler açısından elde edilen bulguların çözümlenmesi sonucunda tüm faktör gruplarında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Babaların Mesleği ve Öğrenci Başarıları

Ortaokul öğrencilerinin okul başarılarının annelerinin mesleklerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için işçi, memur-subay, öğretmen, mühendis-doktor-avukat ve serbest meslek olarak gruplar belirlenmiştir. Belirlenen bu gruplar arasında, ortaokul öğrencilerinin başarılarına ilişkin ölçek maddelerine verilen yanıtların faktör gruplarına göre ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, ilgili bulgular Tablo-21 de verilmiştir.

Tablo-21

Babalarının Mesleklerine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarıları

FREKANSLAR	MESLEK GRUPLARI	N	X	SS
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	İşçi	26	47,38	6,729
	Memur-Subay-Polis	65	46,55	9,660
	Öğretmen	7	49,86	4,914
	Mühendis-Doktor-Avukat	15	50,27	5,561
	Serbest	91	46,52	9,095
	TOPLAM	204	47,03	8,705
AİLE ORTAMI	İşçi	26	33,50	4,198
	Memur-Subay-Polis	65	32,85	5,400
	Öğretmen	7	30,57	4,036
	Mühendis-Doktor-Avukat	15	33,13	6,610
	Serbest	91	32,18	5,165
	TOPLAM	204	32,57	5,201
ÖĞRENME ORTAMI	İşçi	26	38,04	6,576
	Memur-Subay-Polis	65	37,54	7,683
	Öğretmen	7	41,86	4,981
	Mühendis-Doktor-Avukat	15	39,00	5,438
	Serbest	91	36,86	7,061
	TOPLAM	204	37,55	7,061
ÖĞRENME OLANAKLARI	İşçi	26	32,27	6,037
	Memur-Subay-Polis	65	31,38	7,243
	Öğretmen	7	34,43	4,429
	Mühendis-Doktor-Avukat	15	33,20	7,380
	Serbest	91	31,64	6,674
	TOPLAM	204	31,85	6,752

FREKANSLAR	MESLEK GRUPLARI	N	X	SS
DIŞSAL OLANAKLAR	İşçi	26	25,88	5,156
	Memur-Subay-Polis	65	25,82	5,634
	Öğretmen	7	27,00	2,517
	Mühendis-Doktor-Avukat	15	27,60	5,552
	Serbest	91	25,18	5,010
	TOPLAM	204	25,71	5,214

Tablo- 21' devamı

Tablo-22

Babalarının Mesleklerine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin
Varyans Analizi Sonuçları

FAKTÖRLER	VK	SD	KT	KO	F	ÖNEM DENETİMİ
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	GA	4	255,092	63,773	,839	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	199	15126,731	76,014		
	GN	203	15381,824	-		
AİLE ORTAMI	GA	4	74,301	18,575	,682	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	199	5417,596	27,224		
	GN	203	5491,897	-		
ÖĞRENME ORTAMI	GA	4	211,291	52,823	1,061	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	199	9909,115	49,795		
	GN	203	10120,407	-		
ÖĞRENME OLANAKLARI	GA	4	96,642	24,160	,525	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	199	9157,647	46,018		
	GN	203	9254,289	-		
DIŞSAL OLANAKLAR	GA	4	92,711	23,178	,850	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	199	5425,225	27,262		
	GN	203	5517,936	-		

Tablo-22 de görüldüğü Ortaokul öğrencilerinin annelerinin mesleklerine göre okul başarılarını etkileyen faktörler açısından elde edilen bulguların çözümlenmesi sonucunda tüm faktör gruplarında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Gelir Düzeyi ve Öğrenci Başarısı

Ortaokul öğrencilerinin Ailelerinin gelir düzeylerine göre okul başarılarını etkileyen faktörler arasında farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için alt, orta, üst olarak gruplar belirlenmiştir. Belirlenen bu gruplar arasında, ortaokul öğrencilerinin başarılarına ilişkin ölçek maddelerine verilen yanıtların faktör gruplarına göre ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış ilgili bulgular Tablo-23 de verilmiştir.

Tablo-23

Gelir Düzeylerine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Durumları

FAKTÖRLER	GELİR DÜZEYİ	N	X	SS
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	Alt	90	46,04	8,971
	Orta	82	47,01	8,827
	Üst	32	49,84	7,113
	TOPLAM	204	47,03	8,705
AİLE ORTAMI	Alt	90	31,83	5,374
	Orta	82	32,90	5,222
	Üst	32	33,81	4,417
	TOPLAM	204	32,57	5,201
ÖĞRENME ORTAMI	Alt	90	36,22	7,082
	Orta	82	37,77	6,900
	Üst	32	40,75	6,501
	TOPLAM	204	37,55	7,061
ÖĞRENME OLANAKLARI	Alt	90	31,33	6,842
	Orta	82	31,52	6,879
	Üst	32	34,13	5,841
	TOPLAM	204	31,85	6,752
DIŞSAL OLANAKLAR	Alt	90	24,71	5,191
	Orta	82	25,90	5,244
	Üst	32	28,03	4,497
	TOPLAM	204	25,71	5,214

Tablo-24

**Gelir Düzeylerine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin Varyans
Analizi Sonuçları**

FAKTÖRLER	VK	SD	KT	KO	F	ÖNEM DENETİMİ
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	GA	2	340,795	170,397	2,277	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	201	15041,029	74,831		
	GN	203	15381,824	-		
AİLE ORTAMI	GA	2	107,303	53,651	2,003	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	201	5384,595	26,789		
	GN	203	5491,897	-		
ÖĞRENME ORTAMI	GA	2	490,254	245,127	5,116	FARK ANLAMLI $p < 0.05$
	Gİ	201	9630,153	47,911		
	GN	203	10120,407	-		
ÖĞRENME OLANAKLARI	GA	2	198,338	99,169	2,201	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	201	9055,951	45,054		
	GN	203	9254,289	-		
DIŞSAL OLANAKLAR	GA	2	265,259	132,630	5,075	FARK ANLAMLI $p < 0.05$
	Gİ	201	5252,677	26,133		
	GN	203	5517,936	-		

Tablo-25
Gelir Düzeylerine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin
Scheffe Testi Sonuçları

FAKTÖR	(I) GRUP	(II) GRUP	Ortalamalar Arası Fark	Standart Hata	P
ÖĞRENME ORTAMI	ALT (X=46,04)	ÜST (X=49,84)	4,52	1,42	FARK ANLAMLI p<0.05
DIŞSAL OLANAKLAR	ALT (X=24,71)	ÜST (X=28,03)	3,32	1.05	FARK ANLAMLI p<0.05

Tablo-25'e göre gelir Durumuna göre ortaokul öğrencilerinin okul başarılarını etkileyen faktörlerle ilgili bulguların analizlerin sonucunda Öğrenme ortamı ve Dışsal Olanaklar Faktöründe ortalamalar arasındaki farkın $p < .05$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Bu farklılığın kaynağını bulabilmek amacıyla yapılan SCHEFFE TESTİ sonuçlarında alt grubun, yüksek gelir gruplarından farklılaştığı görülmektedir. Yüksek gelir düzeyindeki öğrencilerin okul başarılarını etkileyen faktörlerle ilgili görüşlerinde alt gelir grubundan daha olumlu oldukları söylenebilir. Bu durumun ailelerin öğrencilere sağlamış olduğu öğrenme olanaklarıyla, ilişkili olduğu görülmektedir.

Buradan da anlaşılabileceği gibi öğrencilerin sahip oldukları imkanlar ile başarı arasında bir ilişkinin olduğunu söyleyebiliriz.

Türkçe Dersi ve Öğrenci Başarıları

Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersi başarı düzeyine göre başarılarını etkileyen faktörler arasında farklılık gösterip göstermediğinin belirlemek için çok iyi, iyi, orta, zayıf olarak gruplar belirlenmiştir.

Belirlenen bu gruplar arasında ortaokul öğrencilerinin başarılarına ilişkin ölçek maddelerine verilen yanıtların faktör gruplarına göre ortalamaları ve standart sapmaları sapmış, ilgili bulgular Tablo-26 'da verilmiştir.

Tablo-26

Türkçe Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Durumları

FAKTÖRLER	BAŞARI DURUMU	N	X	SS
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	ZAYIF	8	46,50	11,662
	ORTA	52	44,02	9,056
	İYİ	85	46,91	8,904
	ÇOK İYİ	59	49,93	6,716
	TOPLAM	204	47,03	8,705
AİLE ORTAMI	ZAYIF	8	31,75	6,585
	ORTA	52	30,85	5,720
	İYİ	85	32,69	4,950
	ÇOK İYİ	59	34,03	4,499
	TOPLAM	204	32,57	5,201
ÖĞRENME ORTAMI	ZAYIF	8	38,25	10,096
	ORTA	52	35,69	7,658
	İYİ	85	36,86	6,744
	ÇOK İYİ	59	40,10	5,854
	TOPLAM	204	37,55	7,061
ÖĞRENME OLANAKLARI	ZAYIF	8	31,13	9,848
	ORTA	52	31,38	6,806
	İYİ	85	31,44	6,547
	ÇOK İYİ	59	32,95	6,580
	TOPLAM	204	31,85	6,752
DIŞSAL OLANAKLAR	ZAYIF	8	25,25	6,944
	ORTA	52	23,67	5,708
	İYİ	85	26,04	4,714
	ÇOK İYİ	59	27,10	4,755
	TOPLAM	204	25,71	5,214

Tablo-27
Türkçe Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin
Varyans Analizi Sonuçları

FAKTÖRLER	VK	SD	KT	KO	F	ÖNEM DENETİMİ
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	GA	3	971,867	323,956	4,496	FARK ANLAMLI $p<0.05$
	Gİ	200	14409,957	72,050		
	GN	203	15381,824	-		
AİLE ORTAMI	GA	3	287,649	95,883	3,685	FARK ANLAMLI $p<0.05$
	Gİ	200	5204,248	26,021		
	GN	203	5491,897	-		
ÖĞRENME ORTAMI	GA	3	608,134	202,711	4,262	FARK ANLAMLI $p<0.05$
	Gİ	200	9512,273	47,561		
	GN	203	10120,407	-		
ÖĞRENME OLANAKLARI	GA	3	101,365	33,788	,738	FARK ANLAMLI $p<0.05$
	Gİ	200	9152,924	45,765		
	GN	203	9254,289	-		
DIŞSAL OLANAKLAR	GA	3	340,710	113,570	4,387	FARK ANLAMLI $p<0.05$
	Gİ	200	5177,226	25,886		
	GN	203	5517,936	-		

Tablo-27'ye göre Öğrencilerin Türkçe dersindeki okul başarılarını etkileyen faktörlere ilgili görüşlerinin ortalamalar arasında " Öğretmen ve Öğrenci, Aile Ortamı , Öğrenme Ortamı ve Dışsal Olanaklar" faktörlerinde $p < .05$ düzeyinde anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu alt faktörlerdeki ortalamalar arasındaki farkı: kaynağını bulmak amacıyla Scheffe Testi yapılmış ilgili sonuçlar tablo-28' de verilmiştir.

Tablo-28
Türkçe Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin
Scheffe Testi Sonuçları

FAKTÖR	(I) GRUP	(II) GRUP	Ortalamalar Arası Fark	Standart Hata	P
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	ORTA (X=44,02)	ÇOK İYİ (X=49,93)	5,91	1,61	FARK ANLAMLI p< 0.05
AİLE ORTAMI	ORTA (X=30,85)	ÇOK İYİ (X=34,03)	3,18	0,97	FARK ANLAMLI p< 0.05
ÖĞRENME ORTAMI	ORTA (X=35,69)	ÇOK İYİ (X=40,10)	4,40	1,31	FARK ANLAMLI P< 0.05
DIŞSAL OLANAKLAR	ORTA (X=23,67)	ÇOK İYİ (X=27,10)	3,42	0,96	FARK ANLAMLI p< 0.05

Türkçe Dersinde başarısı çok iyi olanlar, okul başarılarını etkileyen faktörlerle ilgili durumu orta olan öğrencilerden daha olumlu görüş belirtmişlerdir. Scheffe Testi sonuçlarında şu bulgular elde edilmiştir. Öğretmen ve öğrenci, Aile Ortamı ,Öğrenme Ortamı ve Dışsal Olanaklar faktörlerinde, başarısı çok iyi olan öğrenciler orta düzeydeki öğrencilere göre daha olumlu görüş bildirmişlerdir Bu bulgulara göre Türkçe derlerinde Öğrencilerin öğretmenleriyle, aile ortamıyla,öğrenme ortamıyla ve dışsal olanaklarla daha iyi durumda olması Türkçe Dersi okul başarılarını arttırdığı söylenebilir.

Matematik Dersi ve Öğrenci Başarıları

Ortaokul öğrencilerinin Matematik dersi başarı düzeyine göre okul başarılarını etkileyen faktörler arasında farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için çok iyi, iyi, orta, zayıf olarak gruplar belirlenmiştir.

Belirlenen bu gruplar arasında ortaokul öğrencilerinin başarılarına ilişkin ölçek maddelerine verilen yanıtların faktör gruplarına göre ortalamaları ve standart sapmaları sapmış, ilgili bulgular Tablo-29 'da verilmiştir.

Tablo-29

Matematik Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Durumları

FAKTÖRLER	BAŞARI DURUMU	N	X	SS
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	ZAYIF	46	45,37	9,714
	ORTA	50	46,10	8,182
	İYİ	56	47,57	8,663
	ÇOK İYİ	52	48,81	8,136
	TOPLAM	204	47,03	8,705
AİLE ORTAMI	ZAYIF	46	31,39	5,924
	ORTA	50	32,14	4,281
	İYİ	56	32,59	5,562
	ÇOK İYİ	52	34,02	4,709
	TOPLAM	204	32,57	5,201
ÖĞRENME ORTAMI	ZAYIF	46	35,89	8,122
	ORTA	50	36,92	6,907
	İYİ	56	37,59	6,572
	ÇOK İYİ	52	39,60	6,378
	TOPLAM	204	37,55	7,061
ÖĞRENME OLANAKLARI	ZAYIF	46	30,98	7,154
	ORTA	50	31,44	6,990
	İYİ	56	32,30	6,649
	ÇOK İYİ	52	32,52	6,335
	TOPLAM	204	31,85	6,752
DIŞSAL OLANAKLAR	ZAYIF	46	24,54	5,932
	ORTA	50	25,08	5,291
	İYİ	56	26,18	4,617
	ÇOK İYİ	52	26,85	4,909
	TOPLAM	204	25,71	5,214

Tablo-30
Matematik Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin
Varyans Analizi Sonuçları

FAKTÖRLER	VK	SD	KT	KO	F	ÖNEM DENETİMİ
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	GA	3	350,815	116,938	1,556	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	15031,009	75,155		
	GN	203	15381,824	-		
AİLE ORTAMI	GA	3	182,386	60,795	2,290	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	5309,511	26,548		
	GN	203	5491,897	-		
ÖĞRENME ORTAMI	GA	3	364,198	121,399	2,489	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	9756,209	48,781		
	GN	203	10120,407	-		
ÖĞRENME OLANAKLARI	GA	3	78,171	26,057	,568	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	9176,118	45,881		
	GN	203	9254,289	-		
DIŞSAL OLANAKLAR	GA	3	161,860	53,953	2,015	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	5356,077	26,780		
	GN	203	5517,936	-		

Ortaokul öğrencilerinin Matematik dersindeki başarıyı etkileyen faktörlere ilişkin elde edilen bulguların analizinde ortalamalar arasında farkın anlamlı olmadığı görülmektedir.

Bu durum, başarı durumları farklı olan öğrencilerin matematik dersinde benzer görüşler içinde olduğu söylenebilir.

Tarih Dersi ve Öğrenci Başarıları

Ortaokul öğrencilerinin Tarih dersi başarı düzeyine göre okul başarılarını etkileyen faktörler arasında farklılık gösterip göstermediğin belirlemek için çok iyi, iyi, orta, zayıf olarak gruplar belirlenmiştir.

Belirlenen bu gruplar arasında ortaokul öğrencilerinin başarılarına ilişkin ölçek maddelerine verilen yanıtların faktör gruplarına göre ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, ilgili bulgular Tablo-31'de verilmiştir.

Tablo-31

Tarih Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Durumları

FAKTÖRLER	BAŞARI DURUMU	N	X	SS
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	ZAYIF	5	44,80	12,775
	ORTA	32	47,34	8,154
	İYİ	76	47,42	8,378
	ÇOK İYİ	91	46,71	9,040
	TOPLAM	204	47,03	8,705
AİLE ORTAMI	ZAYIF	5	31,60	6,841
	ORTA	32	32,44	4,690
	İYİ	76	32,54	4,297
	ÇOK İYİ	91	32,70	5,992
	TOPLAM	204	32,57	5,201
ÖĞRENME ORTAMI	ZAYIF	5	35,80	12,377
	ORTA	32	37,72	6,639
	İYİ	76	37,05	6,993
	ÇOK İYİ	91	38,01	7,007
	TOPLAM	204	37,55	7,061
ÖĞRENME OLANAKLARI	ZAYIF	5	32,20	9,203
	ORTA	32	33,25	7,535
	İYİ	76	31,36	6,399
	ÇOK İYİ	91	31,75	6,668
	TOPLAM	204	31,85	6,752
DIŞSAL OLANAKLAR	ZAYIF	5	25,00	7,382
	ORTA	32	25,69	4,862
	İYİ	76	25,71	5,174
	ÇOK İYİ	91	25,76	5,330
	TOPLAM	204	25,71	5,214

Tablo-32
Tarih Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin
Varyans Analizi Sonuçları

FAKTÖRLER	VK	SD	KT	KO	F	ÖNEM DENETİMİ
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	GA	3	48,707	16,236	,212	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	15333,116	76,666		
	GN	203	15381,824	-		
AİLE ORTAMI	GA	3	6,951	2,317	,084	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	5484,946	27,425		
	GN	203	5491,897	-		
ÖĞRENME ORTAMI	GA	3	54,360	18,120	,360	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	10066,047	50,330		
	GN	203	10120,407	-		
ÖĞRENME OLANAKLARI	GA	3	82,895	27,632	,603	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	9171,395	45,857		
	GN	203	9254,289	-		
DIŞSAL OLANAKLAR	GA	3	2,748	53,953	,033	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	5515,188	26,780		
	GN	203	5517,936	-		

Ortaokul öğrencilerinin Tarih dersindeki başarıyı etkileyen faktörlere ilişkin elde edilen bulguların analizinde ortalamalar arasında farkın anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu durum, başarı durumları farklı olan öğrencilerin tarih dersinde benzer görüşler içinde olduğu söylenebilir.

Fen Bilgisi Dersi ve Öğrenci Başarıları

Ortaokul öğrencilerinin Fen Bilgisi dersi başarı düzeyine göre okul başarılarını etkileyen faktörler arasında farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için çok iyi, iyi, orta, zayıf olarak gruplar belirlenmiştir.

Belirlenen bu gruplar arasında ilköğretim öğrencilerinin başarılarına ilişkin ölçek maddelerine verilen yanıtların faktör gruplarına göre ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, ilgili bulgular Tablo-33 'de verilmiştir.

Tablo-33

Fen Bilgisi Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Durumları

FAKTÖRLER	BAŞARI DURUMU	N	X	SS
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	ZAYIF	13	47,23	9,506
	ORTA	57	45,72	9,704
	İYİ	78	47,04	7,813
	ÇOK İYİ	56	48,30	8,670
	TOPLAM	204	47,03	8,705
AİLE ORTAMI	ZAYIF	13	33,92	3,989
	ORTA	57	31,40	6,546
	İYİ	78	32,15	4,166
	ÇOK İYİ	56	34,04	4,917
	TOPLAM	204	32,57	5,201
ÖĞRENME ORTAMI	ZAYIF	13	38,62	8,461
	ORTA	57	36,77	7,402
	İYİ	78	36,63	6,539
	ÇOK İYİ	56	39,39	6,869
	TOPLAM	204	37,55	7,061
ÖĞRENME OLANAKLARI	ZAYIF	13	33,38	6,838
	ORTA	57	31,68	7,119
	İYİ	78	31,29	6,725
	ÇOK İYİ	56	32,43	6,463
	TOPLAM	204	31,85	6,752
DIŞSAL OLANAKLAR	ZAYIF	13	26,38	4,682
	ORTA	57	24,49	6,182
	İYİ	78	25,65	4,526
	ÇOK İYİ	56	26,88	4,991
	TOPLAM	204	25,71	5,214

Tablo-34
Fen Bilgisi Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin
Varyans Analizi Sonuçları

FAKTÖRLER	VK	SD	KT	KO	F	ÖNEM DENETİMİ
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	GA	3	189,283	63,094	,831	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	15192,540	75,963		
	GN	203	15381,824	-		
AİLE ORTAMI	GA	3	235,172	78,391	2,982	FARK ANLAMLI p<0.05
	Gİ	200	5256,725	26,284		
	GN	203	5491,897	-		
ÖĞRENME ORTAMI	GA	3	305,720	101,90 7	2,077	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	9814,687	49,073		
	GN	203	10120,407			
ÖĞRENME OLANAKLARI	GA	3	74,964	24,988	,544	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	9179,325	45,897		
	GN	203	9254,289	-		
DIŞSAL OLANAKLAR	GA	3	166,835	55,612	2,079	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	5351,101	26,756		
	GN	203	5517,936	-		

Öğrencilerin Fen Bilgisi dersindeki okul başarılarını etkileyen faktörlere ilgili görüşlerinin ortalamalar arasında " Aile Ortamı " faktöründe $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir.

Bu alt faktördeki ortalamalar arasındaki farkın kaynağını bulmak amacıyla yapılan Scheffe Testi sonuçlarında farklılığın kaynağı ile ilgili bir bulgu elde edilmemiştir. Konuyla ilgili bulgular Tablo-35’ de verilmiştir.

Tablo-35
Fen Bilgisi Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin
Scheffe Testi Sonuçları

FAKTÖR	(I) GRUP	(II) GRUP	Ortalamalar Arası Fark	Stan dart Hata	P
AİLE ORTAMI	ALT (X=35,39)	ÜST (X=39,18)	3,79	1,30	FARK ANLAMLI P< 0.05

Tablo-35’ de görüldüğü gibi, Fen Bilgisi dersinde başarısı çok iyi olan öğrenciler orta düzeydeki öğrencilere göre daha olumlu görüş bildirmişlerdir. Aile Ortamı faktörü Fen Bilgisi dersinde başarısı çok iyi olan öğrenciler başarısı orta ve iyi olan öğrencilere göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Ortaokul öğrencilerinin Fen Bilgisi dersindeki başarıyı etkileyen “Öğretmen ve öğrenci, öğrenme ortamı, öğrenme olanakları ve dışsal olanaklar alt faktörlere ilişkin elde edilen bulguların analizinde ortalamalar arasında farkın anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu durum, başarı durumları farklı olan öğrencilerin tarih dersinde benzer görüşler içinde olduğu söylenebilir.

Bu bulgulara göre Fen Bilgisi dersinde öğrencilerin aile ortamıyla daha iyi durumda olması Fen Bilgisi dersindeki okul başarılarını arttırdığı söylenebilir.

Yabancı Dil Dersi ve Öğrenci Başarıları

Ortaokul öğrencilerinin Yabancı Dil dersi başarı düzeyine göre okul başarılarını etkileyen faktörler arasında farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için çok iyi, iyi, orta, zayıf olarak gruplar belirlenmiştir.

Belirlenen bu gruplar arasında ilköğretim öğrencilerinin başarılarına ilişkin ölçek maddelerine verilen yanıtların faktör gruplarına göre ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, ilgili bulgular Tablo-36 'da verilmiştir.

Tablo-36

Yabancı Dil Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Durumları

FAKTÖRLER	BAŞARI DURUMU	N	X	SS
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	ZAYIF	15	48,20	8,719
	ORTA	51	44,96	9,712
	İYİ	73	47,67	7,489
	ÇOK İYİ	65	47,66	9,073
	TOPLAM	204	47,03	8,705
AİLE ORTAMI	ZAYIF	15	32,53	4,357
	ORTA	51	30,96	5,737
	İYİ	73	33,38	3,850
	ÇOK İYİ	65	32,94	6,026
	TOPLAM	204	32,57	5,201
ÖĞRENME ORTAMI	ZAYIF	15	38,53	8,114
	ORTA	51	35,39	7,978
	İYİ	73	37,41	5,683
	ÇOK İYİ	65	39,18	7,141
	TOPLAM	204	37,55	7,061
ÖĞRENME OLANAKLARI	ZAYIF	15	32,80	7,022
	ORTA	51	31,00	7,568
	İYİ	73	31,90	5,895
	ÇOK İYİ	65	32,23	7,002
	TOPLAM	204	31,85	6,752
DIŞSAL OLANAKLAR	ZAYIF	15	26,67	4,337
	ORTA	51	24,53	5,449
	İYİ	73	25,51	4,845
	ÇOK İYİ	65	26,65	5,498
	TOPLAM	204	25,71	5,214

Tablo-37

**Yabancı Dil Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin
Varyans Analizi Sonuçları**

FAKTÖRLER	VK	SD	KT	KO	F	ÖNEM DENETİMİ
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	GA	3	294,839	98,280	1,303	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	15086,985	75,435		
	GN	203	15381,824	-		
AİLE ORTAMI	GA	3	189,228	63,076	2,379	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	5302,669	26,513		
	GN	203	5491,897	-		
ÖĞRENME ORTAMI	GA	3	427,061	142,354	2,937	FARK ANLAMLI p<0.05
	Gİ	200	9693,346	48,467		
	GN	203	10120,407	-		
ÖĞRENME OLANAKLARI	GA	3	60,022	20,007	,435	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	9194,267	45,971		
	GN	203	9254,289	-		
DIŞSAL OLANAKLAR	GA	3	144,789	48,263	1,796	FARK ANLAMSIZ
	Gİ	200	5373,147	26,866		
	GN	203	5517,936	-		

Tablo-38

**Yabancı Dil Dersine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin
Scheffe Testi Sonuçları**

FAKTÖR	(I) GRUP	(II) GRUP	Ortalamalar Arası Fark	Stan dard Hata	P
ÖĞRENME ORTAMI	ALT (X=35,39)	ÜST (X=39,18)	3,79	1,30	FARK ANLAMLI P< 0.05

Tablo-38' de görüldüğü gibi Öğrencilerin Yabancı Dil dersindeki okul başarılarını etkileyen faktörlere ilgili görüşlerinin ortalamalar arasında " Öğrenme Ortamı " faktöründe $p < .05$ düzeyinde anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu alt faktördeki ortalamalar arasındaki farkın kaynağını bulmak amacıyla Scheffe Testi sonuçlarında şu bulgular elde edilmiştir.

Yabancı Dil dersinde başarısı çok iyi olan öğrenciler orta düzeydeki öğrencilere göre daha olumlu görüş bildirmişlerdir. Öğrenme Ortamı faktörü Yabancı Dil dersinde başarısı çok iyi olan öğrenciler başarısı orta ve iyi olan öğrencilere göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Bu bulgulara göre Yabancı Dil dersinde öğrencilerin aile ortamıyla daha iyi durumda olması Fen Bilgisi dersindeki okul başarılarını arttırdığı söylenebilir.

BOLUM V

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırma KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığına bağlı ortaokul Öğrencilerinin Okul başarılarını Etkileyen Faktörlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Bu araştırma için hazırlanan 46 maddelik anketin faktör analizi sonucunda ortaya çıkan faktör grupları şunlardır:

1. Öğretmen ve öğrenci
2. Aile ortamı
3. Öğrenme ortamı
4. Öğrenme olanakları
5. Dışsal olanaklar
6. SPSS Analizi sonucu anketin güvenilirliği 0.93 bulunmuştur.

Değerlendirmede "Kesinlikle katılıyorum", "Katılıyorum", "Kısmen katılıyorum", "Katılmıyorum", "Kesinlikle katılmıyorum" şeklinde beş boyutlu verilen yanıtların ortaokul öğrencilerinin:

1. Cinsiyetlerine,
2. Annelerinin öğrenim durumuna,
3. Babalarının öğrenim durumlarına,
4. Annelerinin mesleklerine,

5. Babalarının mesleklerine,
6. Ailelerinin gelir durumuna,
7. Türkçe dersi başarı durumuna,
8. Matematik dersi başarı durumuna,
9. Tarih dersi başarı durumlarına,
10. Fen Bilgisi dersi başarı durumlarına,
11. Yabancı Dil dersi başarı durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular

1. Örnekleme giren öğrencilerin %51'i kız, %49'u erkektir.
2. Öğrencilerin annelerinin % 18,1 ilkokul, % 16,7 si ortaokul, % 45,1 i lise, % 20,1 i üniversite mezunudur.
3. Öğrencilerin % 19,6 sınıf babası , ilkokul, % 18,1 i ortaokul, % 33,8 i lise, % 28,4 ü üniversite mezunudur.
4. Annelerinin meslekleri göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin annelerinin %45,6 i ev hanımı, %32,4 ü serbest meslek, %18,1 i memur,subay,polis , %2,5 i mühendis doktor,avukat, %1,5 i öğretmen olduğu görülmektedir.
5. Öğrencilerin babalarının %44,6 sı serbest meslek, %31,9 u memur,subay,polis , %12,7 si işçi , %7,4 ü mühendis, doktor,avukat, %3,4 ü öğretmen dir.
6. Örnekleme giren öğrencilerin, %44,1'i alt, %40,2 si orta , % 15,7 si üst düzey gelir durumundadır.
7. Öğrencilerin Türkçe dersi başarı durumlarına bakıldığında %41,7 'sinin orta, %28,9 unun' zayıf, %25,5'inin iyi, %3,9 'unun çok iyi, olduğu görülmektedir.

8. Matematik dersinde öğrencilerin %27,5 'inin orta, %25,5' inin zayıf, %24,5'inin iyi, %22,2 'inin çok iyi .
9. Tarih dersinde öğrencilerin %44,6'sının zayıf, %37,3'ünün orta, % 15,7'sinin iyi, %2,5'inin çok iyidir.
10. Öğrencilerin, fen bilgisi dersinde %38,2'sinin orta, , %27,9'unun iyi, %27,5'inin zayıf %6,4'ünün çok iyidir.
11. Yabancı Dil dersinde öğrencilerin %25'inin iyi, %27'sinin orta, %21,5'inin zayıf, % 16'sının çok iyi olduğu görülmektedir.

Ortaokul Öğrencilerinin Faktör Yanıtların Alt Problemlere Göre Sonuçları:

1. Cinsiyetlerine göre öğrencilerin okul başarılarını etkileyen faktörler incelendiğinde "Öğretmen ve Öğrenci", "Aile Ortamı","Öğrenme Ortamı", "Öğrenme Olanakları", "Dışsal Olanaklar" faktörlerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

2. Tüm alt faktörlerde kız öğrencilerin ortamlarının erkek öğrencilerin ortamlarından büyük olduğu görülmektedir. "Öğretmen ve Öğrenci", "Aile Ortamı" ve "Öğrenme Ortamı" faktörlerinde kız öğrencilerin başarı ile ilgili ölçek maddelerine ilişkin görüşlerinin erkeklere göre daha olumlu olduğu görülmüştür. Buna göre kız öğrencilerin öğrenme isteklerinin erkeklere göre daha fazla olduğu söylenebilir.

3. Ortaokul öğrencilerinin annelerinin öğrenim düzeylerine göre okul başarılarını etkileyen faktörler incelendiğinde okul başarılarını etkileyen faktörlerle ilgili görüşlerin ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

4. Öğrencilerinin annelerinin mesleklerine göre okul başarılarını etkileyen faktörler açısından elde edilen bulguların çözümlenmesi sonucunda tüm faktör gruplarında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

5. Ortaokul öğrencilerinin babalarının mesleğine göre okul başarılarını etkileyen faktörler tüm faktör gruplarında anlamlı bir fark bulunamamıştır

Ortaokul öğrencilerinin aylık gelir durumlarına göre okul başarılarını etkileyen faktörler incelendiğinde "Öğrenme ortamı ve Dışsal Olanaklar" faktöründe ortalamalar arasındaki farkın $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Bu farklılığın kaynağını bulabilmek amacıyla yapılan SCHEFFE TESTİ sonuçlarında alt grubun, yüksek gelir gruplarından farklılaştığı görülmektedir. Yüksek gelir düzeyindeki öğrencilerin okul başarılarını etkileyen faktörlerle ilgili görüşlerinde alt gelir grubundan daha olumlu oldukları söylenebilir. Bu durumun ailelerin öğrencilere sağlamış olduğu öğrenme olanaklarıyla, ilişkili olduğu görülmektedir.

6. Buradan da anlaşılabacağı gibi öğrencilerin sahip oldukları imkanlar ile başarı arasında bir ilişkinin olduğunu söyleyebiliriz.

7. Öğrencilerin Türkçe dersinde okul başarılarını etkileyen faktörler incelendiğinde " Öğretmen ve Öğrenci, Aile Ortamı , Öğrenme Ortamı ve Dışsal Olanaklar" faktörlerinde $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir.

8. Bu alt faktörlerdeki ortalamalar arasındaki farkı: kaynağını bulmak amacıyla Scheffe Testi yapılmış ve şu bulgular elde edilmiştir.. Türkçe Dersinde başarıları çok iyi olanlar, okul başarılarını etkileyen faktörlerle ilgili durumu orta olan öğrencilerden daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

9. Öğretmen ve öğrenci, Aile Ortamı ,Öğrenme Ortamı ve Dışsal Olanaklar faktörlerinde, başarıları çok iyi olan öğrenciler orta düzeydeki öğrencilere göre daha olumlu görüş bildirmişlerdir Bu bulgulara göre Türkçe derlerinde Öğrencilerin öğretmenleriyle, aile ortamıyla, öğrenme ortamıyla ve dışsal olanaklarla daha iyi durumda olması Türkçe Dersi okul başarılarını arttırdığı söylenebilir.

10. Ortaokul öğrencilerinin Matematik dersindeki başarıyı etkileyen faktörlere ilişkin elde edilen bulguların analizinde ortalamalar arasında farkın önemli olmadığı görülmektedir.

11. Bu durum, başarı durumları farklı olan öğrencilerin matematik dersinde benzer görüşler içinde olduğu söylenebilir.

12. Öğrencilerin Fen Bilgisi dersindeki okul başarılarını etkileyen faktörlere ilgili görüşlerinin ortalamalar arasında " Aile Ortamı " faktöründe $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin Fen bilgisi dersindeki başarıyı etkileyen "Öğretmen ve öğrenci ,öğrenme ortamı,öğrenme olanakları ve dışsal olanaklar alt faktörlere ilişkin elde edilen bulguların analizinde ortalamalar arasında farkın önemli olmadığı görülmektedir. Bu durum, başarı durumları farklı olan öğrencilerin tarih dersinde benzer görüşler içinde olduğu söylenebilir. Bu bulgulara göre Fen Bilgisi dersinde öğrencilerin aile ortamıyla daha iyi durumda olması Fen Bilgisi dersindeki okul başarılarını arttırdığı söylenebilir

13. Öğrencilerin Yabancı Dil dersinde okul başarılarını etkileyen faktörler incelendiğinde ortalamalar arasında "Öğrenme Ortamı"faktöründe anlamlı bir farklılık görülmüştür. Yabancı Dil dersi çok iyi olan öğrenciler orta ve zayıf öğrencilerden daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Bu araştırmada kullanılan ölçekte yer alan faktör gruplarının sonuçlarını şöyle özetleyebiliriz:

1. **"Öğretmen ve Öğrenci"** faktörüne verilen yanıtlara göre kızlar erkeklere göre daha olumlu cevaplar vermişlerdir.

Türkçe dersinde başarısı çok iyi olanlar orta olanlardan yanıt vermişlerdir

2. **"Aile Ortamı"** faktörüne bakıldığında kız öğrenciler erkeklere göre daha olumlu yanıtlar vermiştir.

Öğrenciler Türkçe dersinde başarısı çok iyi olanlar orta olanlardan yanıt vermişlerdir. Fen Bilgisi dersinde başarısı çok iyi olanlar orta olanlardan daha olumlu yanıt vermişlerdir .

3. **"Öğrenme Ortamı"** faktörüne verilen yanıtlar incelendiğinde kızlar erkeklere göre daha olumlu yanıt vermişlerdir. Yüksek gelir düzeyindeki öğrencilerin okul başarılarını etkileyen faktörlerle ilgili görüşlerinde alt gelir grubundan daha olumlu oldukları söylenebilir.

Öğrencilerinin Yabancı Dil dersinde başarısı çok iyi olanlar diğerlerinden daha olumlu yanıt vermişlerdir.

4. **"Dışsal Olanaklar"**faktörüne verilen yanıtlar incelendiğine kızlar erkeklere göre daha olumlu yanıt vermişlerdir. Yüksek gelir düzeyindeki öğrencilerin okul başarılarını etkileyen faktörlerle ilgili görüşlerinde alt gelir grubundan daha olumlu oldukları söylenebilir.

ÖNERİLER

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre başarıyı etkileyen faktörlerle ilgili yapılacak araştırmalara ilişkin öneriler aşağıda sunulmuştur;

1. Başarısız öğrencilerin okul başarılarını yükseltmek için bir çok faktörün bir arada ele alınması gerekir.
2. Öğrencinin bilişsel gelişim ya da yetenek düzeyi dışındaki bir çok zihinsel olmayan faktör akademik başarı üzerinde etkili olduğu için çalışmalar bu doğrultuda yürütülmelidir.
3. Öğrencinin başarısını etkileyen faktörler incelenirken başarısızlığın nedeni içinde bulunduğu aile yada arkadaş çevresinden kaynaklanacağı gibi öğretmen ya da okul yönetiminin tutumlarıyla da ilgili olabileceği bilinmelidir.
4. Öğrencilerin okul başarılarını arttırabilmek, daha da önemlisi bir bütün olarak sağlıklı bir biçimde gelişmelerine yardımcı olabilmek için baş vurulabilecek en önemli kaynak okullardaki rehberlik servisleridir. Bu sebeple okullardaki rehberlik hizmetlerinin etkili bir şekilde kullanılabilmesi için rehberlik hizmetleri yaygınlaştırılarak güçlendirilmelidir.
5. Öğretmenler, öğrencilerin gelişim özelliklerini dikkate alarak dersleri işlemeli özellikle soyut kavramların daha iyi anlaşılabilmesi için öğrencilerin gözlerinde canlandırabilecekleri güncel, somut örnekler vermeleri sayısal konular içeren derslerde deneyler yapmaları konuların daha iyi anlaşılması açısından yararlı olacaktır.
6. Aileler çocuklarının özelliklerini ve gelişimlerini yakından takip etmeli onların yetenek ve kabiliyetleri doğrultusunda yönlendirmelerine yardımcı olmalıdırlar.
7. Çocukların başarısızlıkları durumunda paniğe kapılmadan çözüm yolları aranmalı sebebin ne olduğu okul ve öğretmen ile iletişime geçilmelidir.
8. Farklı öğrenim düzeylerinde ve okullarda öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörler üzerinde araştırmalar yapılabilir.

9. Ortaokul düzeyinde başarılı ve başarısız öğrencilerin kişilik özellikleri ile ilgili bir araştırma yapılabilir.
10. Branş öğretmenlerini yetiştirirken alan bilgisinin yanı sıra öğrenci tanıma teknikleri ile ilgili dersler Eğitim Fakültelerinin öğretim programlarında daha fazla yer almalıdır.
11. Ailenin öğrenci başarısını etkileyen etkili uğraşları üzerine bir araştırma yapılmalıdır.
12. Öğrenci başarılarında hangi düşünme süreçlerinin etkili olduğuna ilişkin strateji ve modeller üzerinde araştırmalar yapılmalıdır.

Dergisi, 11, Sayı 1

AKSU, Meral. (1995). *Okul Öncesi Eğitiminde Çocukların Sosyal ve Duyusal Gelişimi*. Ankara: AÖE Matbaası.

AKSU, Meral. (1996). *Okul Öncesi Eğitiminde Çocukların Sosyal ve Duyusal Gelişimi*. Ankara: AÖE Matbaası.

AKSU, Meral. (1997). *Okul Öncesi Eğitiminde Çocukların Sosyal ve Duyusal Gelişimi*. Ankara: AÖE Matbaası.

AKSU, Meral. (2002). *Okul Öncesi Eğitiminde Çocukların Sosyal ve Duyusal Gelişimi*. Ankara: AÖE Matbaası.

ASLAN, A. (2002). *Okul Öncesi Eğitiminde Çocukların Sosyal ve Duyusal Gelişimi*. Ankara: AÖE Matbaası.

AŞKAR, Feriye. (1997). *Okul Öncesi Eğitiminde Çocukların Sosyal ve Duyusal Gelişimi*. Ankara: AÖE Matbaası.

AYDIN, (1991). *Okul Öncesi Eğitiminde Çocukların Sosyal ve Duyusal Gelişimi*. Ankara: AÖE Matbaası.

AYDIN, (1992). *Okul Öncesi Eğitiminde Çocukların Sosyal ve Duyusal Gelişimi*. Ankara: AÖE Matbaası.

AYDIN, (1993). *Okul Öncesi Eğitiminde Çocukların Sosyal ve Duyusal Gelişimi*. Ankara: AÖE Matbaası.

KAYNAKÇA

- AÇIKGÖZ, Kamile Ün; (1996), **Etkili Öğrenme ve Öğretme**, İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- AKGÖL, Halim; (1994), Eğitim Fakültelerindeki Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin İdeal Bir Öğretim Elemanının Nitelikleri Hakkındaki Görüşleri İle Kendi Kurumlarındaki Öğretim Elemanlarının Bu Niteliklere Uygunluklarının Karşılaştırılması, D.E.Ü. **Doktora Tezi** (Yayımlanmamış), İzmir.
- AKKOYUNLU, Buket; (1996), Bilgi Teknolojileri ve Eğitim, **H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi**, 13. Sayı.
- AKSU, Meral; (1995), **Matematik Öğretiminde Oyun – Bilmece Yöntemi**, Ankara: Acar Matbaacılık TED Ankara Koleji Vakfı Antalya Semineri Bildirileri.
- ALTINKÖPRÜ, Tuncel; (1999), **Çocuğun Başarısı Nasıl Sağlanır?**, İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- ALTUNIŞIK, Remzi ve Diğerleri; (2002), **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri**, Adapazarı: Sakarya Kitabevi.
- ASLAN, A. Kadir; (1993), **Ailenin Sosyo-Ekonomik Durumunun Çocuğun Okul Başarısına Etkisi**, İzmir: EÜ (Yayımlanmamış Doçentlik Tezi).
- AŞKAR, Petek; (1986), Matematik Dersine Yönelik Tutumu Ölçen Likert Tipi Bir Ölçeğin Geliştirilmesi, **Eğitim ve Bilim**, Sayı 62.
- ATAÇ, Füsun; (1991), **İnsan Yaşamında Psikolojik Gelişim**, İstanbul: Beta Yayınevi.
- AYDIN, Ayhan; (1998), **Sınıf Yönetimi**, Ankara: Anı Yayıncılık.
- BAKIRCIOĞLU, Rasim; (2000), **İlköğretim Ortaöğretim ve Yükseköğretimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma**, Ankara: Anı Yayıncılık.

- BALTAŞ, Acar; (1997), **Öğrenmede ve Sınavlarda Üstün Başarı**, İstanbul: 14.Basım, Remzi Kitapevi.
- BARAN,Gülen; (1995), Çocuğun Başarısını Etkileyen Faktörler,**Yaşadıkça Eğitim**, Sayı 38.
- BAŞARAN İbrahim Ethem; (1994), **Eğitim Psikolojisi**, Ankara.
- BAŞARIR, Deniz; (1990), Ortaokul Son Sınıf Öğrencilerinde Sınav Kaygısı, Durumluk Kaygı, Akademik Başarı ve Sınav Başarısı Arasındaki İlişki, Hacettepe Üniversitesi, S.B.E. **Yüksek Lisans Tezi** (Yayımlanmamış), Ankara,1990.
- BİLGİN, Asude; (1997), Anne-Babaların Çocukların Yetenek, İlgi ve Değerlerini Algılamaları , **Eğitim ve Bilim**, Sayı 104.
- BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş; (1990), Okula Uyumsuzluk ve Başarısızlıkta Ailenin Rolü, **Eğitim ve Bilim**, Sayı: 78.
- BÜYÜKKURT,Güzin; (1990), Yurtdışı Deneyiminin Öğrencilerin Benlik Kavramları İle Başarı Güdülerini Üzerindeki Etkileri, Ankara: **Eğitim Bilimleri Dergisi**.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Şener; (2002), **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı**, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- CAN, Gürhan; (1992), **Akademik Başarısızlık ve Önlenmesi**, Anadolu Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, Eskişehir: A.Ü. Yayınları, Yayın No:500.
- CANER, H. Ayşe; (1986), Anadolu Lisesi Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi, A.Ü, **Yüksek Lisans Tezi**. (Yayımlanmamış), Ankara,1986.
- CELMAN, H. Yıldırım;(1983), Öğrencilerin Akademik Başarısında Zihin Dışındaki Faktörlerin Etkileri, Atatürk Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Yapılan Bir Araştırma, **Doçentlik Tezi** (Yayınlanmamış), Erzurum, 1983.
- DAVASLIGİL, Ümit; (1980), Üstün Çocuklar, **Yaşadıkça Eğitim**, Sayı:13

DÖNMEZ, Ali; (1987), Denetim Odağı: Temel Araştırma Alanları, Ankara Üniversitesi **Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, C:19.

DUMAN, Tayyip; (1984), Özel Dershaneler ve İşlevleri, **Yüksek Lisans Tezi**, (Yayımlanmamış), Ankara, 1984.

DUMAN, Tayyip -AVCI, Nurcan; (1990), **Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Okullardaki Eğitim Öğretim Faaliyetlerine İlişkin Görüşleri**, Ankara.

ENÇ, M., **Ruhbilim Terimleri Sözlüğü**, Ankara: Karatepe Yayınları.

ERDEN, Münire – AKMAN, Yasemin; (1997), **Eğitim Psikolojisi**, Ankara: Arkadaş Yayınevi.

_____ (2001), **Gelişim ve Öğrenme**, Ankara: Arkadaş Yayınevi.

ERDİNÇ, A. Gülay; (1995), İzmir İli Lise Öğrencilerinde Benlik İmajı -Başarı ilişkisi, D.E.Ü. **Yüksek Lisans Tezi**. (Yayımlanmamış), İzmir, 1995.

ERGÜN, Mustafa; (1994), **Eğitim Sosyolojisine Giriş** Ankara: Ocak Yayınları.

ERTÜRK, Selahattin; (1991), **Eğitimde Program Geliştirme**, Ankara: Meteksan A.Ş.

FİDAN, Nurettin; (1985), **Okulda Öğrenme ve Öğretme**, Ankara: Alkım Kitapçılık.

GÜNDEN, Suat, (1978), **Özel Öğretim Metodu ve Uygulama**, Ankara.

GÜNER, Cemile; (1995), Öğretmenlerin, Öğrencilerin Okuldaki Akademik Başarılarına Etkileri Üzerine Bir Araştırma, D.E.Ü. **Yüksek Lisans Tezi** (Yayımlanmamış), İzmir, 1995.

GÜNEYSU, Sibel-MAĞDEN Duyan; (1987), Ana Babaların Çocuklara Karşı Tutumlarını Etkileyen Etmenler, **Eğitim ve Bilim**, Cilt:12.

GÜRŞİMŞEK, Işık; (1992), İzlenimlerin Oluşumu Açısından Öğreten-Öğrenci Etkileşiminin Performans ve Güven Duygusuna Etkileri, E.Ü. **Doktora Tezi**, (Yayımlanmamış). İzmir, 1992.

KARASAR, Niyazi; (2004), **Bilimsel araştırma Yöntemi**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

_____ (2004), Araştırmalarda Rapor Hazırlama, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

KÖSE, M. Ruhi, (1990), Ailenin Sosyo-Ekonomik Durumu Lise Özellikleri ve Üniversite Sınavlarına Hazırlama Kurslarının Eğitimsel Başarı Üzerine Etkileri, **Eğitim Bilimleri Dergisi**.

KÜÇÜKTURAN, Güler; (1987), Anadolu Liseleri Sınavlarına Hazırlanan Çocukların Kaygı Düzeylerine Ana-Baba Tutumlarının Etkisi, H.Ü. **Doktora Tezi** (Yayımlanmamış), Ankara, 1987.

M.E.B; (1968), **İlkokul Programı**, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

OĞUZKAN, Ferhan, (1989), **Orta Dereceli Okullarda Öğretim (Amaç, İlke, Yöntem ve Teknikler)**, 2. Basım, Ankara..

ÖZBACI, Nilüfer-TİRYAKİOĞLU, Ş.; (1996), Okul Başarısızlığı, **Yaşadıkça Eğitim**, Sayı: 47.

ÖZBİLGİN, Lütfi; (1994), Okullarımızda Başarıyı Arttırıcı Bir Yaklaşım: Öğrenme Eksikliklerini Belirleme ve Düzeltme, **Çağdaş Eğitim Dergisi**, Sayı: 203, Ankara.

ÖZBEN, Şüheda; (1996), Başarısızlık Psikolojik Bir Zehir midir? **Yaşadıkça Eğitim**, 1996.

ÖZDEN, Hayriye; (1993), **Ortaokul ve Liselerde Başarısızlık Durumu ve Bazı Sebepleri**" 1960-61 Ders yılı Eğitim Araştırmaları ve Değerlendirme Merkezi.

ÖZER, Bekir; (1993), **Öğretmen Adaylarının Etkili Öğrenme ve Ders Çalışmadaki Yeterliliği**, Eskişehir: A.Ü. Yayınları.

- ÖZGÜVEN,İ. Ethem; (1979), Ana-Baba Tutumlarının Gençlerin Başarıları Üzerindeki Etkileri, **Çağdaş Eğitim Dergisi**, Sayı:35.
- _____ (1977), **Üniversiteye Girişte Özel Dershanelerin Rolü**, 6.Bilim Kongresi, Bilim Adamı Yetiştirme Grubu Tebliğleri, TÜBİTAK.
- PULLUKÇU, Nuran; (1994); Çocuğunuzu Tanıyor musunuz? Adım adım Gelişim. **Yaşadıkça Eğitim**, (Childhood Education'dan Çeviri), Cilt:32.
- SARAL, Şaduman; (1993), Özel Trabzon Ata Koleji öğrencilerinin Uyum Düzeyleri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki, K.T.Ü. **Yüksek Lisans Tezi**, (Yayımlanmamış), Trabzon, 1993.
- SAYIN, Önal; (1990), **Aile Sosyolojisi (Ailenin Toplumdaki Yeri)**, İzmir: E.Ü. Basımevi.
- ŞENGÖNÜL, Turhan; (1995), İzmir'de Ortaöğretim Kuruluşlarında Öğrenci Başarısını Etkileyen Sosyo-Ekonomik Faktörler, E.Ü. **Yüksek Lisans Tezi** (Yayımlanmamış), İzmir, 1995.
- TERTEMİZ, Neşe Işık; (1991), Ödevin Başarıya Etkisi, **Eğitim ve Bilim Dergisi**. Ankara.
- TORUCU, B. Koçak; (1990), 13-14 Yaşındaki Gençlerin Sosyo-Ekonomik Düzeyi ve Ana-Baba Tutumlarındaki Farklılıkların Belirleyici Benlik Saygısına Etkisinin Araştırılıp Karşılaştırılması, D.E.Ü. **Yüksek Lisans Tezi**, (Yayımlanmamış), İzmir, 1990.
- TÜRKER, Vural; (1972), Ankara'daki 3 Lisede Sosyo Ekonomik Bakımdan Avantajsız Öğrencilerin Çeşitli Özellikleri ve Belli Başlı Eğitim ve Rehberlik Sorunları, **Doktora Tezi**, Ankara: H.Ü. Yayınları.
- ULUĞ, Feyzi; (1981), Verimli Çalışma alışkanlıklarını Kazandırma Konusunda Yapılan Rehberliğin Okul Başarısına A.Ü. **Yüksek Lisans Tezi**, (Yayımlanmamış), Ankara, 1981.

ÜLGEN, Gülten; (1994), Lisans Öğretimi Düzeyinde EBB 321 Eğitim Psikoloji Dersinde Başarı Beklentisi ve Erişim Düzeyleri, **Hacettepe Üniversitesi Dergisi**, C:10, Ankara.

_____ (1994), Başarı Beklentisi Önemli mi?", **Eğitim ve Bilim Dergisi**, Ankara.

ÜLKÜER, Savaş Nurper; (1989), Başarma Motivasyonu ve Ebeveyn Tutumları, **Eğitim ve Bilim**, C:61.

ÜLTANIR, Emel; (2003), **İlköğretim Birinci Kademedeki Rehberlik ve Danışma**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

VARIŞ, Fatma; (1978), **Eğitim Bilimine Giriş**, Ankara.

YAVUZER, Haluk, (1992), **Çocuk psikolojisi**, İstanbul: Remzi Kitapevi.

_____ (2002), **Okul Çağı Çocuğu**, İstanbul: Remzi Kitapevi.

YEŞİLYAPRAK, Binnur; (2002), **Eğitimde Rehberlik Hizmetleri**, Ankara: Nobel Yayın dağıtım.

YILDIRAN, Güzver, (1994), Türkiye'de Eğitim ve Sorunları, **Boğaziçi Üniversitesi Dergisi**, cilt:5 İstanbul.

YÖRÜKOĞLU, Atalay; (1994), Eğitimde Başarı, **Yaşadıkça Eğitim**, C:33.

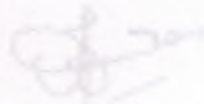
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLÎ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
GENEL ORTAÖĞRETİM DAİRESİ

EKLER

Ek-1. KKTC Milli Eğitim Ve Kültür Bakanlığı Genel Ortaöğretim Dairesi
Müdürlüğünün Araştırmanın yapılmasına ilişkin izin onayı.

Ek-2. Kişisel Bilgi formu

Ek-3. Başarı Değerlendirme Ölçeği

Yeter ARSLAN
Müdür

**KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
GENEL ORTAÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ**

Sayı: G.O.Ö.D 35/2005

09.03.2005

**Sn. İbrahim Yağan,
Rehber Öğretmen
Yakın Doğu Üniversitesi
Lefkoşa.**

Başvurunuz Talim ve Terbiye Dairesi tarafından incelenmiş olup Müdürlüğümüze bağlı ortaokul öğrencilerine yönelik hazırlanan "Ortaokul Öğrencilerinin Başarılarının Etkileyen Faktörler" konulu anket sorularının uygulanması uygun görülmüştür.

Ancak anketi uygulamadan önce, anketin uygulanacağı okullara bağlı bulunduğu Müdürlükle istişarede bulunulup, anketin hangi okulda ne zaman uygulanacağının birlikte saptanması gerekmektedir.

Anketi uyguladıktan sonra ise sonuçlarının Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü'ne ulaştırılması gerektiğini bilgilerinize saygı ile rica ederim.

4/0

Yeter ARSLAN
Müdür

CA/PC

Tel (90) (392) 228 3136 – 228 8187
Fax (90) (392) 227 8639
E-mail meb@mebnet.net

Lefkoşa-KIBRIS

EK-2

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sevgili Öğrenci,

Bu anket ortaokul öğrencilerinin başarılarını etkileyen faktörleri tespit etmeyi amaçlayan bir tez çalışması için hazırlanmıştır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi vereceğiniz yanıtların doğru ve samimi olmasına bağlı olacaktır. Aşağıda birinci bölüm, **Kişisel bilgiler** kısmında sonra ikinci bölüm olan; **Başarılarınızı Etkileyen Faktörler** ile ilgili 46 cümle bulunmaktadır. Lütfen her cümleyi dikkatlice okuduktan sonra, o cümlenin karşısındaki sizin için uygun olduğuna karar verdiğiniz seçeneği işaretleyiniz. Her soru için yalnızca bir seçenek işaretleyiniz.

Ankette; her cümlenin yanında 5 seçenek için de ayrılmış kutucuklar yer almaktadır. Size uyan seçeneğe (**X**) İşareti koyunuz. Her cümle için uzun uzun düşünmeyiniz. Mümkün olduğu kadar çabuk ve samimi cevaplar veriniz. Kararsızlığa düşerseniz, ilk aklınıza gelen doğrultusunda hareket ediniz. Lütfen her cümleyi cevapladığınızdan emin olunuz.

Çalışmamıza yaptığınız değerli katkılardan dolayı teşekkür ederim

İbrahim YAĞAN

1) Cinsiyetiniz

- a) Kız ( )   b) Erkek ( )

2) Hangi tür okulda eğitim görüyorsunuz ?

- a) Devlet Okulu ( )   b) Özel Okul ( )

3) Annenizin öğrenim durumu

- a) İlkokul ( )   c) Lise ( )
b) Ortaokul ( )   d) Üniversite ( )

4) Babanızın öğrenim durumu

- a) İlkokul ( )   c) Lise ( )
b) Üniversite ( )   d) Ortaokul ( )

5) Anne ve Babanızın mesleği

- a) Annenizin:.....
b) Babanızın:.....

6) Ailenizin aylık geliri:

- a) (Alt) 1 milyar 500 milyona kadar- ( )
b) (Orta) 1 milyar 501 milyon – 3 milyar arası ( )
c) (Üst) 3 milyardan yukarı ( )

7) Derslerdeki başarı durumunuz.;

	<u>Zayıf</u>	<u>Orta</u>	<u>İyi</u>	<u>Çok İyi</u>
Türkçe	( )	( )	( )	( )
Matematik	( )	( )	( )	( )
Tarih.....	( )	( )	( )	( )
Fen Bilgisi.....	( )	( )	( )	( )
Yabancı Dil.....	( )	( )	( )	( )

EK-3

II . BÖLÜMBAŞARI DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Bu bölümde başarınızı etkileyecek 46 faktör yer almaktadır. Her faktörün karşısında yer alan seçeneklerden sizin için en uygun ifadeyi seçerek. Karşındaki kutucuğa (X) işaretleyiniz	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1) Huzurlu bir aile ortamının olması.					
2) Evde okul sorunlarımla ilgilenilmesi.					
3) Ailemin kısa tatil olanakları yaratması.					
4) Ailemin derslerimle ilgilenmesi.					
5) Ailemin dershaneye göndermiş olması.					
6) Ailemin çeşitli sınavlara hazırlık kitapları alması.					
7) Ailemin özel ders aldırması.					
8) Ailemin başarılı olacağıma inanmış olması.					
9) Ailemin öğrenemediğim konular için öğretmenimle görüşmesi.					
10) Çalışabileceğim bir odamın olması.					
11) Derste başarılı olmak için istekli olmam.					
12) Derslere hazır geliyor olmam.					
13) Çalışmalarımı günü gününe yapmam.					
14) Derste işlenecek konulara önceden çalışmam.					
15) Sınavlardan bir gün önce dinlenmiş olmam.					
16) Programlı ders çalışmam.					
17) Okuduğum okulun sınıf mevcudunun az olması.					
18) Okulumun laboratuvar olanaklarının yeterli olması.					
19) Okul Kütüphanesinin yeterli olması.					
20) Okulumda oyun alanlarının yeterli olması					
21) Okulumun yıl içinde düzenlediği sosyal etkinliklerin yeterli olması					
22) Öğretmenimin bana arkadaş gibi davranması					
23) Öğretmenimin öğretmeye istekli olması					
24) Öğretmenimin anlamadığım konuları tekrar etmesi					
25) Öğretmenimizin öğrendiğimiz konu ile ilgili örnekler vermesi					
26) Öğretmenimizin grup çalışması yaptırması					

	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
27) Öğretmenimin önceki öğrenilenler ile yeni konu arasında ilişki kurması					
28) Öğretmenimin ders kitapları dışında yardımcı kitaplar da kullanması					
29) Öğretmenimin sınıfta tartışma ortamları oluşturması					
30) Öğretmenimin konuları ayrıntılı anlatması					
31) Öğretmenimin sınavları test şeklinde yapması					
32) Öğretmenimin kısa sınav sonucunu kısa sürede duyurması.					
33) Öğretmenimin her sınavdan sonra yanlışlarını düzeltmesi.					
34) Öğretmenimin derste değişik öğretim yöntemlerini kullanması.					
35) Öğretmenimin derslerde araç-gereç kullanması.					
36) Öğretmenimin dersin hedeflerini açıklaması					
37) Öğretmenimin ders süresini etkili kullanabilmesi.					
38) Öğretmenimin demokratik olması.					
39) Öğretmenimin sorunlarıyla ilgilenmesi.					
40) Okul yönetiminin haftalık ders programlarını derslerin özelliklerine göre düzenlemesi.					
41) Okul yönetiminin okul kurallarını tarafsızca uygulaması					
42) Okul yönetiminin gerekli zamanlarda veli toplantıları düzenlemesi					
43) Okul yönetiminin okulun fiziki ortamını geliştirmesi					
44) Okuldaki rehberlik servisinin verimli ders çalışma yöntemleri ni anlatması					
45) Okuldaki rehberlik servisinin dersterimde karşılaştığım sorunlarımı çözümlemesi					
46) Okuldaki rehberlik servisinin sınavla öğrenci alan okullar hakkında bilgi vermesi,					
Not: Bunlardan başka belirtmek istediğiniz konular var ise bunları da belirtiniz:.....					

Teşekkür ederim